

Del 14 de octubre al 28 de noviembre 2024

WGXX+539, Calle Santa Teresa,
Quito 170120, Ecuador

<https://www.vogelvanpapier.be/vzw-tapori/>

Inge Debrouwere
Calle de 11 febrero y Espejo s/n
Zambiza (Quito) Ecuador
inge.debrouwere@gmail.com

door Nadine Verheuen
op reis met Annie Vancraeynest

VOORWOORD

Heel vaak wordt ons de vraag gesteld : welke was het beste of interessantste project dat jullie tot nog toe bezochten ? Daarop antwoorden we meestal ontwijkend omdat elk project wel iets heeft dat het uniek, hartverwarmend, onvergetelijk maakt. Toen we kozen voor Taporí wisten we zoals altijd niet waar we terecht zouden komen. Maar achteraf gezien staat Taporí zeker in onze top 3 ! Een beetje hetzelfde met ons gastland “Ecuador” ... Ecuador ... wel van gehoord maar we kunnen er geen specifieke kenmerken bijschrijven : Zuid-Amerika, Spaans, Incas, Andes, evenaar ... en hier stopt het meestal. Beter in de oren klinkt : de Galápagos ! Oh de Galápagos ja : Darwin, reuze schildpadden, eilanden in de Stille Oceaan, duur om naartoe te reizen ... Een weetje : spreek nooit meer over de Galapagos want in het Spaans zegt men vast en zeker de Galápagos !

Groot is onze verrassing en vreugde als we ontdekken dat achter de naam Ecuador een prachtig land schuilgaat : vol diversiteit in flora en fauna, met adembenemende landschappen in diverse variëteiten gaande van zee (costa) over nevelwoud (selva) tot hooggebergte (sierra) met als apotheose machtige oeroude vulkanen om zich vervolgens weer zachtjes neer te vleien in de lieflijke Amazonia (oriente)

Naast deze natuurlijke pracht en kracht die we gaandeweg mogen ontdekken komen we in contact met een prachtig volk : fier en warm, afstammend van de Inca's in de 16de eeuw en gegeseld door de Conquistadores, strijdend voor onafhankelijkheid in de 19de eeuw en afwisselend in de greep van een junta en van populistische presidenten die vooral eigen winstbejag voor ogen hadden. Naar eigen zeggen zijn ze zacht en meegaand, niet snel geneigd tot protesteren ; ondanks hun strijd tegen de Spanjaarden en het katholicisme zijn velen diep gelovig maar hebben tegelijk een diep ingeworteld respect voor hun Inca voorouders. Daarbij komt het immer aanwezig gevoel van onveiligheid : de huizen zijn afgeschermd en bewaakt, de berichtgeving spreekt over bendegegeweld gerelateerd aan drugs en narcotica, buitenshuis ze zijn steeds op hun hoede en drukken ons meermaals en heel ernstig op het hart om ten allen tijde waakzaam te zijn en bepaalde gebieden te mijden. We horen dat vaak jongeren het slachtoffer zijn van alcohol en drugs met delinquentie en misdaad tot gevolg ... Toch zeggen ze van zichzelf dat deze argwaan een beetje in hun genen zit want volgens hen zijn de Colombiaan bij voorbeeld veel vrijer en lossere, zelfs van de inwoners van Cuenca, een meer Zuidelijke stad, zeggen ze dat ze levensblijver zijn, dat hun taal meer zangerig is en dat het daar beter leven is.

En dan is er uiteraard de hoofdstad Quito, waar we verblijven, een lang uitgestrekte stad (70 km op 4 km !) gelegen in een dal van de Andes op 2850 m hoogte met een prachtig historisch centrum dat op de Unesco werelderfgoedlijst staat ... voor mij zoveel om te vertellen en te ontdekken ! Pomasquí waar we verblijven is een voorstad van Quito (26 km tot het centrum).

Wat is Taporí?

Taporí ligt en is werkzaam in Pomasquí, Ecuador. Door de explosieve groei van de hoofdstad Quito is Pomasquí veranderd van een landelijke gemeente in een armoedige voorstad van Quito. In Taporí wordt laagdrempelige gezondheidszorg aangeboden aan de maatschappelijk kwetsbare bevolking van Pomasquí. De werking van Taporí bevat vier luiken:

- Een medisch-sociaal luik waarbij dokters, tandartsen en psychologen betaalbare gezondheidszorg aanbieden.
- Een revalidatieluik dat mensen met een beperking reeds vanaf jonge leeftijd ontwikkelings- en gezinsgerichte begeleiding geeft.
- Een educatief luik dat bestaat uit een bibliotheek, huiswerkbegeleiding en een avondschool.
- Een micro-economisch luik bestaande uit de verkoop van gezonde fair trade voeding, recyclage van papier en karton en de verwerking van oud papier tot scheppapier en geschenken. Via deze projecten genereert Taporí ook eigen werkingsmiddelen.

Elk jaar maken minstens 1000 verschillende mensen gebruik van de diensten van Taporí.

Woensdag 16 oktober kort voor 7 u komen we - via Madrid - aan in Quito na een reis van ongeveer 7 uur Belgische tijd plus 7 uur tijdsverschil met Ecuador, na in totaal dus ongeveer 14 u reizen. We worden opgehaald door Inge De Brouwere : dokter, stichtster en bezielster van het project Taporì waar we komende 4 weken zullen verblijven en werken. Onze terugreis is gepland voor 28 november : na de tijd in het project is er dus nog voldoende tijd voor een reis(je) om Ecuador te leren kennen. Zoals altijd laten we de keuze van deze reis afhangen van de tips en aanbevelingen die we ter plaatse krijgen. Opnieuw is Annie Vancraeynest mijn reisgenote.

Er is een speciale connectie dit jaar want ongeveer 40 jaar geleden heeft Annie kanklossen gegeven aan Inge, in hun thuisdorp Moorsele, Inge was toen nog een jongedame van ongeveer 14 jaar. Het project Taporì zelf kwam ik op het spoor door mijn apotheker Sofie Thomaes die al 'gehoord had' over benefieten ten voordele van het project en die Dokter Inge kende vanuit haar studietijd in Kortrijk. Zij omschreef mij Inge als een zeer gedreven en actieve vrouw die haar dromen en ook de liefde gevolgd had naar Ecuador en aldaar en project op poten gezet had. Na wat opzoek werk op internet en na enkele mailtjes was de beslissing snel genomen : 2024 wordt het jaar

van Ecuador, Quito, Tapori en Dokter Inge. Temeer daar ikzelf als logopediste (met pensioen) heel erg welkom ben ! Meer specifiek om mijn ideeën en ervaringen omtrent alternatieve communicatie te delen, dit is wat ik weet bij het vertrek, later komen nog heel wat specificaties en verhelderingen aan bod. Hetzelfde voor Annie : we weten dat er interesse is voor 'kantklossen' maar hoe dat zich concreet zal ontwikkelen is nog niet zo duidelijk, maar veel meer hierover later ...

We worden dus opgewacht op het vliegveld en we rijden naar het huis van Inge en Saulo in Zambiza, al snel geeft Inge ons veel uitleg over het project, over ons gastgezin, allerlei weetjes reeds over Ecuador waarvan het meest bijzondere is : door schaarste in neerslag en water zijn de elektriciteitscentrales die op waterkracht werken overbelast en daarom heeft de overheid sinds september beslist om 2x per dag de elektriciteit uit te schakelen gedurende een aantal uren en deze uren wisselen elke week : iets om rekening mee te houden ! Daarna gaan we kennismaken op het project Tapori in Pomasquí, zowel Zambiza als Pomasquí zijn voorsteden in het Noorden van Quito.

Na een deugddoend ontbijt vertrekken we richting Tapori waar we kennismaken met de verschillende diensten : iedereen stelt zich voor : er zijn de klasverantwoordelijken, de therapeuten (kine/logo/ergo), er zijn mensen die op het bureau werken, in de keukens, poetsvrouwen maar ook psychologen en twee parttime dokters en een parttime tandarts.

In totaal werken 24 mensen op Tapori !

De naam Taporí ... komt uit Indía en wordt gegeven aan straatkinderen die zonder enig houvast of ondersteuning van familie of ouders, in riolen en treinstellen, op verlaten terreinen,... samen hun lot in handen nemen.

Wie kennen wij en met wie werken wij op TAPORI ?

Vooreerst is er Dokter Inge Debrouwere, geboren in Moorsele en gehuwd met de Ecuadoriaan Saulo Díaz (een van de bezielers van de groep Jayac en ook de echtgenoot van Inge. Ze brengen “Musica Andina” : Ecuadoraanse folklore uit de Andes in een hedendaags jasje. Zij wonen in Zambiza ook een voorstad van Quito en hebben 4 dochters waarvan er momenteel twee in België verblijven. Dokter Inge wordt gedurende enkele halve dagen ondersteund door twee vrouwelijke dokters, waaronder op zaterdagmorgen Katy, de mama van Maria, deelneemster aan de kantkloskursus.

Dan is er Ximena, de psychologe en vriendin van Inge. Zij geeft psychotherapie (samen met nog 3 andere parttime psychologen) en zorgt ook voor de praktische werkverdeling, zoiets als personeelshoofd.

Bij de MONITOS (of de aapjes) werken kinderverzorgster Anita (ook dochter van de poetsvrouw) en de ergotherapeute Yesenia.

Bij de MAPACHES (of wasberen) werken opvoedster Rocio en ergotherapeut Miguel

De schooltijd loopt van 8u 's morgens tot 12u 's middags. De kinderen worden thuis opgehaald door de schoolbus (door

Marcelo) en 's middags naar huis gebracht door Taxi Cristina. Sommigen worden gebracht door hun ouders met auto of taxi of komen te voet.

Zij worden dagdagelijks ondersteund door het paramedisch team : de ergotherapeut Miguel (terapeuta ocupacional) die deels meehelpt in de klas en op Taporí ook een atelier heeft waar hij hulpmiddelen (spalken, stoelen ...) aanpast en ontwerpt (een belangrijke figuur voor de CP kinderen). Bij het team horen verder Evelyne, de logopediste (terapeuta de lenguaje) en de kinesist, Patricio (fisioterapeuta).

Yvonne en Carmita doen de huiswerkbegeleiding die elke namiddag doorgaat in de Bibliotheek. Dit zijn kinderen uit het gewoon onderwijs die tegen een kleine vergoeding opgevangen worden door de twee energieke dames. Yvonne zorgt voor de agenda van Dokter Inge, zij plant en bereidt de doktersafspraken voor. Carmita is verantwoordelijk voor het depot van kledij en van speelgoed.

Op verspreide dagen zijn er ook tal van stagiaires aanwezig, jonge meiden en enkele jongens uit de verschillende disciplines, zij zijn actief betrokken bij het gebeuren.

In de keuken staat de vriendelijke kokkin, soms geassisteerd door nog enkele dames. Ze koken en bakken met een natuurlijke flair ... zoals ze al gans hun leven doen ... Bij deze keukenploeg hoort het hulpje Joris, enkele dagen per week : een jongeman, zwak mentaal begaafd, waarvan ik later het levensverhaal wil vertellen ...

Dan zijn er nog Jasmina, de conciërge, die woont met haar man in een appartementje op het project, zij zijn de ouders van Matias, een Monito en de zachtaardige poetsvrouw, bescheiden

maar ongelooflijk efficiënt (op Taporí is het altijd uitzonderlijk kraak- en kraaknet)

Het bureau wordt bemand door onze hospita Cristina, zij werkt samen met ... ook een dochter van de poetsvrouw. Zij zorgen voor intake en betalingen, papierwerk ... kortom zij zijn de secretaresses.

Heel wat patiënten komen naar Taporí naar de consultaties en therapieën : vooral doktersvisites en psychotherapie.

Eigenlijk is het leuk verblijven op Taporí, het is één grote familie waar iedereen elkaar kent en respecteert ...

Sinds 2000 is de Amerikaanse dollar de nationale munteenheid van Ecuador. Er zijn biljetten van 1, 5, 10, 20, 50 en 100 dollar en munten van 1, 5, 10, 25 en 50 dollarcent. Naast de gewone dollarmunten zijn er ook speciale Ecuadoraanse dollarmunten.

Ons gastgezin :

Cristina, Marcelo, Gus, Monse en José ...

We logeren bij een gastgezin : het gezin van Cristina, boekhouderster op Taporí. We krijgen een mooie ruime kamer en wonen op een soort woonerf waar een vijftal huizen staan omringd door verschillende tuinen en ook parkings. Deze plaats is ommuurd en wordt afgesloten met een poort die altijd op slot is. We bevinden ons in Pomasquí een voorstad van Quito (16 km ten Noorden van Quito Centrum en 6 km van de evenaar) op weg naar La Mitad del Mundo. Taporí zelf ligt op ongeveer 20 minuten te voet, enkele minuten met de auto. De reusachtige stad Quito bevindt zich in een langgerekt dal van 70 km lang op slechts 4 km breed, eigenlijk links en rechts ingesloten door hoge bergen. Marcelo, de man, zien we enkel in het weekend : hij bestuurt een schoolbus (een gele bus zoals in de USA) en staat 's morgens op om 4 u, hij doet verschillende shifts en komt laat thuis. We hebben wel het genoeg om samen zijn verjaardag te vieren : tijdens ons verblijf wordt hij 51 jaar en dat wordt gevierd met een reuze pizza die we samen bij Pizza Hut gaan afhalen. Gus (Gustave) is de oudste zoon, hij is 24 en nutritionist, hij woont op onze bovenverdieping en heeft een vriendin, una novia, die Julia noemt. Er wordt op een natuurlijke manier nogal geheimzinnig gedaan over het liefje van Gus, vooral door de twee jongere tieners. Hij is een lieve jongeman die veel aan lichaamscultuur doet, zo heeft hij vroeg in de ochtend een patiënt met wie hij gaat lopen, hij gaat uiteraard ook naar de gym. Onze bovenverdieping is meteen ook zijn 'kantoor', maar er is ook een badkamer en een eetkamer ; de rest van de familie woont beneden, maar we eten hier ook wel

regelmatig samen in verschillende combinaties. Monse (Monserrat) is bijna 15 jaar en een aanstormende giechelende puber, zij draagt vooral glitter make-up en is een mooie, vrolijke en babbelzieke verschijning ; José, de jongste is 12/13 jaar en nogal zwijgzaam, hij kijkt pienter uit zijn oogjes en wordt bij alles betrokken maar is eigenlijk nog een jongetje. Op het woonerf wonen ook de broer van Cristina, zijn vrouw en zijn dochter en een mini-terriër of chihuahua die een beetje overvoed is maar tegelijk ook de lieveling van iedereen is. Deze familie leren we kennen bij het verjaardagsfeest van de dochter als die twaalf jaar wordt. Al deze jongeren gaan in de buurt naar school en het bijzondere is dat ze les krijgen in twee shiften : ofwel in de voormiddag van 07u tot 13u ofwel in de namiddag van 13u tot 17u. Deze regeling is ingevoerd omdat er veel te veel leerlingen zijn ondanks het feit dat er tot 38 leerlingen in één klas zitten, dit is meteen de reden waarom de papa meerdere shifts doet. Alle kinderen in Ecuador hebben veel huiswerk vandaar dat er in Taporí ook een huiswerkklas bestaat waar de kinderen – in de namiddag – tegen betaling hun huiswerk kunnen maken en begeleid worden door twee juffen.

We maken kennis met de oma van Cristina : een krasse tachtiger die in de buurt woont en een actief leven leidt. Tot voor kort reed ze nog met de auto : la bisabuela komt er mentaal heel betrokken en uiterlijk ook heel verzorgd voor. We maken kennis met Cristina's ouders die in Perdonales – aan de kust – wonen. Deze ouders zijn relatief welgesteld en bezitten het woonerf. Geregeld brengen ze een weekend door in Quito, om bij de familie en vooral bij de kleinkinderen te zijn. Enige tijd geleden hadden ze elders een stuk grond gekocht (zo vernemen we) en ze wilden dat de hele familie daar ging wonen ... gelukkig is dat niet doorgegaan, vooral Cristina zou hier erg onder geleden hebben, zij werkt immers al 20 jaar op Taporí en blijkbaar had

niemand zin om zijn geliefde kring te verlaten. De ouders zijn super vriendelijk maar je merkt wel, vooral aan de papa, dat ze tot een 'rijkere' klasse behoren en dit ook duidelijk willen uitstralen. Ze bezitten een grote winkel met bouwmaterialen en ze werken met personeel, vooral de mama van Cristina vertelt graag en veel : over hun huis aan de kust waar het vaak zo warm is dat er airco nodig is, ze toont ons de app waarmee ze haar 'personeel' kan in de gaten houden, ze vertelt over de rit naar de kust, altijd een moeilijke weg – er is geen andere ... We worden ook uitgenodigd op het feestje voor de 64ste verjaardag van papa, Pas later vernemen we dat de kamer waarin wij slapen eigenlijk de slaapkamer van de ouders is, als ze in Pomasquí verblijven : ook de keuken, badkamer en eetkamer zijn hun domein, ze hebben twee bedden geplaatst in plaats van een dubbel bed ; ook Gus woont op onze verdieping (slaapkamer en praktijkruimte). De rest van het gezin woont in het benedenhuis dat door een verschil in reliëf (de flanken van het grote Quito dal) eigenlijk ook gelijkvloers is.

Het voordeel van deze plek is dat we echt in gezinsverband leven, we zien hoe ze – meestal flegmatiek - omgaan met de power cuts (tomba la luz), hoe het schoolsysteem werkt, hoe ze het weekend doorbrengen, hoe ze met elkaar omgaan, hoe vroeg ze opstaan en wanneer ze gaan slapen ... We krijgen de lekkerste Ecuadoriaanse gerechten voorgeschoteld, we leren 'mais' in talloze vormen appreciëren evenals veel – maar dan ook opvallend veel - voor ons onbekende inheemse groenten en vruchten. We zijn ervan overtuigd dat onze gastvrouw heel gezond kookt en ook een nutricionista is die een gezonde levensstijl hanteert. Gus heeft ons trouwens eens fijntjes laten weten dat hij zijn moeder geleerd heeft hoe gezond te koken en te eten. De maaltijden zijn dan ook heel evenwichtig en gevarieerd, soms ook heel sober : vooral de avondmalen zijn echt

‘uitgebalanceerd’ en ‘geportioneerd’. Cristina maakt er een punt van eer van om ons per dag 3 perfecte maaltijden voor te schotelen (wij betalen 18 dollar per dag voor kost en inwonen). Als we op Taporí middagmalen dan brengt ze de maaltijd mee van thuis : vlees of vis, aardappelen of mais, groenten of sla, vers fruit als dessert en altijd een geblenderd fruitdrankje (ananas, narangillo, limoen, papaya, passievrucht...).

Cristina is dan ook een mooie, jeugdige en vooral slanke verschijning, een beetje slanker dan de meeste vrouwen (en mannen hier) die vaak overgewicht vertonen.

Zij is een vrouw met heel veel structuur, zij bestuurt het huishouden als een boekhoudster, zij is heel concreet en stipt in haar afspraken, ik vermoed dat zij ook op Taporí een belangrijke factor is in het financiële luik. Ze is tegelijk vastberaden en zachtmoedig, heeft een uitgesproken mening en veel gevoel voor rechtvaardigheid.

Over de middag brengt zij met hun auto een zestal kinderen naar huis, 's morgens worden diezelfde kinderen door Marcelo met de gele schoolbus opgehaald. Op een bepaald moment heeft Marcelo een ongelukje : bij het herstellen van de vrachtwagen van vader krijgt hij een stuk ijzer in zijn oog. Hij kan veertien dagen lang niet werken en dan neemt Cristina ook de morgenshift voor haar rekening. In die periode gaan wij te voet naar Taporí. Gelukkig is de heenweg ongeveer 20 minuten langs de helling naar beneden, de weg terug is zeer steil en die nemen we bijna altijd met de auto of zelfs met de taxi ! Dit zijn vermoeiende dagen, dat spreekt vanzelf, Cristina laat echter nooit iets merken en probeert alles piekfijn in orde te hebben, zoals gewoonlijk !

Zij beschermt ons ook - en niet zo'n klein beetje - zoals iedereen hier : we krijgen te horen dat we best niet alleen op stap gaan, het is te gevaarlijk op straat, de tijden zijn heel erg veranderd in Ecuador ... Dokter Inge nuanceert dit wel een beetje maar toch : een gewaarschuwde vrouw is er twee waard ! We dragen bij voorbeeld beter geen juwelen, we lopen niet met de gsm in de hand, we houden onze handtas dicht bij ons, onze routes worden uitgestippeld zodat we niet langs 'gevaarlijke straten' moeten lopen ... Deze situaties worden in de hand gewerkt door 'de jongeren' die werkloos en zonder doel langs de straten lopen, die uit zijn op het stelen van geld om drank en drugs te kopen, vandaar dat alles hier zorgvuldig afgesloten wordt en overal sloten en grendels aanwezig zijn (ook op Taporí. Daarom ook zorgt Cristina voor contacten met lokale reisagentschappen, haar vrienden, aldus weet ze dat we veilig zijn, meestal is er ook een gezamenlijk whatsapp groepje zodat niets kan mislopen ! Als we om 4 u in de morgen op de bus staan te wachten op de hoek van de straat (voor onze uitstap naar de Amazonia), dan staan Cristina en Marcelo samen met ons te wachten ... echt toffe mensen, vaak worden we er een beetje verlegen van !

Dit alles betekent voor ons een gevoel van veiligheid, van optimaal verzorgd worden, van aanvaard worden ... zodat we ons ten volle aan onze taken op Taporí kunnen wijden : elke dag van 8u30 tot 17u30 (de werkuren van Cristina) en in de weekends zijn er feestjes en vele, vele uitstappen ...

Het FESTIVAL DE COMIDAS, Sabado 19 de octubre del 2024, ons eerste weekend

Fundación
TAPORI
saladines de la Felicidad

FESTIVAL DE COMIDAS
Sábado 19 de octubre del 2024

Únete a esta mañana llena de música,
danza, juegos y sabores

Tendremos: Pollo asado, Chuleta,
Encebollado, Yabuarlocro
postres y mucho más....

Pomasqui, Santa Teresa
Ni-100 y Tadeo Benitez

A partir de las
9:00 am.

\$3

Tijdens het eerste weekend van ons verblijf op Taporí wordt een groot 'eetfestival' georganiseerd. We zijn nog niet erg ingewerkt en nog niet vertrouwd met het reilen en zeilen maar we worden zonder poespas ingeschakeld in het totaalgebeuren ! Dit blijkt echter meteen een uitstekende gelegenheid om iedereen beter te leren kennen, er werken namelijk in totaal 24 mensen op Taporí en functies en namen op de juiste persoon plakken is een grote uitdaging. We worden gevraagd om voor 'desserts' te zorgen en dan nog liefst desserts met een Vlaamse inslag en daarom denken we onmiddellijk aan onze befaamde chocomousse en als tweede dessert kiezen we voor panna cotta omdat het ons haalbaar lijkt om in grote hoeveelheden te maken ... We beginnen te rekenen want we moeten zelf voor de ingrediënten zorgen : we moeten inkopen doen, uitkijken hoeveel we zullen kopen en met name de gelatine blijkt al snel een knelpunt te zijn, ze verkopen hier geen blaadjes maar zakjes gelatine. In de supermarkt komen we voor een reusachtige afdeling 'gelatine' te staan. Jello of gelatinepudding is hier een geliefd – en goedkoop – nagerecht, de zakjes zijn verkrijgbaar in tientallen kleuren en smaken ... Het is een glibberig, bibberig goedje dat vrijwel smaakloos en geurloos is. We (vooral Annie dan) rekenen en rekenen, we gaan op zoek naar plastic potjes om onze producten in te verkopen, we gaan eerst op prospectie en daarna op kooptocht gelukkig samen met Cristina die ons wijze raad kan geven.

We krijgen ook meer zicht op de bedoeling van deze fiesta de comidas : er wordt heel veel eten klaargemaakt en tegen betaling worden er porties afgehaald maar ook ter plaatse gegeten, het is een heel erg familiaal gebeuren en op die manier steunen de mensen Taporí ; er zijn sopas en BBQ's en ... uiteraard ook desserts ! Na de inkoopfase volgt de uitvoeringsfase : we gaan aan de slag in de ruime keuken van Taporí ... en het lukt

wonderwel heel goed ! We hebben schrik – grote schrik – dat onze panna cotta niet zal opstijven, we hadden er heimelijk een beetje meer gelatine in verwerkt dan aangegeven en inderdaad : het resultaat is excellent, een fiesta de comida waardig !

We krijgen de aanbieding om boven onze panna cotta een beetje verse maracuja te druppelen en dit komt de uiteindelijke smaak zeker ten goede (de maracujás hier zijn heel groot en lichtgeel van kleur, de smaak is uitzonderlijk goed, net zoals alle diverse lekkere fruit dat we nog zullen leren kennen).

Op de dag zelf, de zaterdag, wordt er een uitgebreid dessertbuffet opgesteld, met taarten en met cakes en er is één bijzonder biertje, een cerveza artisanal van 5,9 % : het noemt 'Debrouwere' en wordt aan 5\$ per stuk verkocht. Het werd door Saulo, de man van Inge, eigenhandig gebrouwd, ook het etiket is een eigen ontwerp en spreekt uitvoerig over het bier dat ontstaan is uit de liefde van Saulo voor Inge en het versmelten van de twee culturen. Er zijn standjes waar kledij en speelgoed verkocht wordt, er is een tombola en er zijn volkspelen maar er is ook een standje waar Annie haar kantklosproject voorstelt. Hier wordt live 'geklost' door Annie en later ook door Inge, die hiermee bewijst dat het kantklossen haar nog steeds in de vingers zit.

Er komt heel veel volk over de vloer, het eten én de desserts worden vlot verkocht, iedereen is druk in de weer en er heerst een heel vrolijke sfeer ... niet in het minst wanneer de Mapaches of de grotere kinderen een echt animatieprogramma verzorgen met dans en muziek. Er is een geluidsinstallatie, een podium en een publiek en dat alles op het grasveldje onder de grote tent (die meteen voor de broodnodige schaduw zorgt). Onze artiesten zijn voor elk nummer in een ander traditioneel

kostuum gestoken inclus flatterende make up en de dans en sketch nummers volgen elkaar op. De jongens en meisjes met Down zijn hier ook weer de voortrekkers : ongeremd, vol charme en met hun aangeboren elegantie stelen ze gemakkelijk de show ! Het is een aandoenlijk schouwspel : de jongeren dansen en zingen met volle overgave, de begeleiders zijn betrokken en hopen dat hun pupillen niet door de mand vallen, de familie is enthousiast en apetrots ... een hartverwarmend en vertederend schouwspel waar ook ter wereld ! Je voelt zo sterk die universele verbondenheid, ontroerend mooi !

De 'comidas' bestaan uit : Pollo asado, Chuleta, Encebollado, Ahuarlocro, wij kiezen voor deze laatste twee gerechten, omdat ze ons nogal exotisch voorkomen. En inderdaad, later op onze reis komen we die gerechten nog vaak tegen : Encebollado is een vissoep met tonijn, diepgevroren tonijn die we zien ontdooien en klaarmaken hebben, geserveerd in een soep met gekookte yucca of cassave, limoenpartjes en rode ajuin en Ahuarlocro is een gerecht met ingewanden van lammetjes, dat we ook zien klaarmaken hebben, geserveerd in een soep met gebakken lamsbloed, avocado en ingemaakte rode ajuinringen. Echt op en top Ecuadoriaanse traditionele gerechten, lekker en origineel !

De volgende dag plannen we een rustdag, we zijn hier nog maar enkele dagen en het is al druk geweest. Ten huize Cristina is er echter opnieuw een verjaardag te vieren : het nichtje wordt 12 jaar en het is opnieuw feest ! We worden uitgenodigd om met gans de familie samen te eten : ouders, grootouders, ooms en tantes, ook de overgrootmoeder is weer van de partij : zoals hier gebruikelijk is komt de taart met de kaarsjes als voorgerecht, er wordt gezongen en gefeliciteerd en we beleven een heuglijke middag.

Wat doe ik – Nadine - op Taporì ?

Ik werk bij de Monitos of de aapjes : dit wil zeggen dat ik meehelp bij de activiteiten van 9h tot 12h in de ochtend, een klasdag.

De Monitos werken met een horario, een dagschema waarin ADL zoals tanden poetsen, handen wassen en naar het toilet gaan een belangrijke factor is. Na het onthaal (entrada, saludo grupal) in de kring is een grote periode voorzien voor ejercicios : die gebeuren individueel en liggend op de mat, de meeste kinderen met Cerebral Palsy kunnen immers niet of nauwelijks lopen. De spalken worden afgedaan en er wordt gemasseerd en geturnd : dit alles om de verstijfde spieren los te maken. Het is een één op één job en hier word ik volop ingeschakeld, ik kijk en doe wat de anderen doen, een uur lang werken op de knieën is wat moeilijk voor mij, maar ik laat (uiteraard) niets blijken. Er komen stagiaires en ergo's en kiné's om te assisteren en aanwijzingen te geven. Uiteindelijk vind ik het een pluspunt dat mijn stramme spieren verplicht worden om geoefend te worden ! Meestal speelt er vrolijke Zuid-Amerikaanse muziek en die draagt bij tot de sfeer ! Na een tijdje begin ik de kinderen te kennen – ook hun naam, maar dit duurt wel even – en iedereen zit op de mat, gezellig te werken en ondertussen te babbelen, de kinderen genieten van de sfeer en laten zich maar al te graag masseren (behalve wanneer de oefeningen pijn doen, wat ook wel eens gebeurt). In het begin heb ik heel veel last om de spalken aan- en uit te doen aan die kleine voetjes en beentjes en om daarboven nog de schoentjes in te schuiven, maar met tijd, goede raad en veel inspanning komt

ook dit in orde. De kinderen worden afwisselend opgehaald voor therapie, er volgt een tienuurtje waarbij voedingsbegeleiding noodzakelijk is en waarbij dan op haar beurt de logo komt helpen, er is een 'speeltijd' en de dag wordt afgerond met een activiteit meestal knutselen en seizoensgebonden (kerstboom, kerstkaartjes etc) maken. Als afscheid wordt altijd een geanimeerd liedje over 'una casita' gezongen, waarop de kinderen dolenthousiast reageren.

Nog voor we vertrokken had Inge mij gevraagd om als logopediste na te denken over hoe 'communicatie' en meer bepaald 'alternatieve communicatie' in het systeem van Taporí zou kunnen ingeschakeld worden. Inge heeft namelijk een aanvraag voor projectsubsidie ingediend bij de gemeente Wevelgem en wil de 'alternatieve' of 'ondersteunende' communicatie (AAC Augmentative and Alternative Communication) een boost geven. Tijdens ons verblijf krijgt zij de goedkeuring voor deze subsidie, wat wil zeggen dat er ook een uitvoering moet volgen : vandaar dat mijn komst – toeval bestaat niet – heel welgekomen is. Na enig reflectief denkwerk herinner ik mij dat de 'communicatie'boekjes voor kinderen met een zwakke mentale begaafdheid heel veel succes hadden, vroeger tijdens de uitoefening van mijn job. Ik zie nog hoe ze telkens en telkens weer dezelfde foto's aanwijzen en hoe deze heel persoonlijke foto's de aanleiding kunnen zijn tot communicatie ook als de woordelijke communicatie alleen van de begeleider komt. Zo gezegd zo gedaan en al snel selecteer ik vijf kinderen waarvoor ik deze fotoboekjes zal maken : het worden :

- Mattias (9 jaar) : omdat Mattias heel communicatief is, reeds over een summiere woordenschat beschikt, ook actieve woordenschat, omdat hij alert is, ook van thuis uit goed begeleid wordt (het gezin woont op Taporí) hij heeft Cerebral Palsy en zit in een rolstoel

- Madeline (15 jaar) : een vrolijk en alert meisje, ook CP maar Madeline kan zich voortbewegen met een looprek, de keuze voor Madeline is er omdat zij heel positief reageert op elke vorm van aandacht en communicatie.
- David (5 jaar) : David heeft erg veel spasmes, hij zit best in een zitschelp, ook hij is alert en gericht op taal en communicatie, hij kent reeds enkele woordjes, hij kijkt pienter uit zijn oogjes, is altijd in voor een grapje en kan heel hartelijk lachen
- Karla (10 jaar) : Karla is de lieveling van de bende : ze is vrolijk en eigenzinnig, beweeglijk en betrokken bij alles en iedereen, tegelijk is ze heel koppig en haar reacties zijn niet altijd goed in te schatten, zij heeft een vorm van hersenatrofie. Eigenlijk is Karla de 'intermediaire' van het klasje, zij verbindt de kindjes die minder mobiel zijn met elkaar !
- Grace (11 jaar) : Grace is een meisje met ernstige CP, twee jaar geleden was ze bijna overleden maar dankzij Dokter Inge is zij er terug bovenop gekomen (niet onderkende schildklier problemen lagen aan de basis van haar 'wegkwijnen'). Grace is nog heel frêle, mager en zwak, zij ligt in een zitschelp in een rolwagen maar reageert alert en betrokken, dankbaar ook voor de aandacht en de afleiding die haar geboden wordt. Volgens mama begrijpt Grace alles wat rondom haar gezegd wordt ook al kan ze niet of nauwelijks reageren. Sinds kort komt zij 1 dag per week naar de klas en ze volgt ook kine en logo. Mama Mayra sprak mij reeds van bij mijn aankomst aan om extra therapie te krijgen, ik voelde er mij een beetje ongemakkelijk bij omdat ik maar al te goed besef dat er geen wonderen kunnen geschieden. Dit is een beetje het probleem van de ouders : ze zoeken op internet en vinden allerlei miraculeuze genezingen en ze gaan ervan uit dat Grace kan 'genezen' worden. Zeker daarom wou ik iets permanents geven aan Mayra, ook een tool waarmee ze zelf kan oefenen en communiceren met haar

dochter. In mijn gesprekken met haar probeer ik haar ervan te overtuigen dat communicatie een heel belangrijke factor is bij de ontwikkeling van een kind als Grace en dat zij als mama daar heel veel kan aan doen door dagelijks en intensief te oefenen en heel veel interactief bezig te zijn met Grace. Het aanvaardingsproces is voor de ouders vaak moeilijk en lang van duur merk ik ook hier. Eerlijkheidshalve moet ik zeggen dat bij dit eerste gesprek - voor mij extra moeilijk in het Spaans - een stagiaire logo mij assisteert : een vlotte prater die de finesse van mijn bedoelingen meer accuraat kan verwoorden.

Uit de Vogel van Papier : In december 2023 kwam haar mama hulp vragen in Taporí. Grace was tien jaar oud, heel mager en bleek, zonder fut, bijna doorschijnend. Ze woog amper 11 kilogram. Dokters zeiden dat ze een rare leverziekte had, dat ze een speciaal dieet moest volgen, dat ze misschien dood zou gaan... Haar ouders zeiden dat ze tot een jaar geleden ondanks de hersenverlamming een blij en aanwezig meisje was, dat ze goed at en dronk. Maar ze kreeg erge buikpijn, ging niet meer naar het toilet, en ze at bijna niets meer... Enkele avonden studiewerk van het ganse medische dossier later wisten we dat haar schildklier bijna niet meer werkte, en dat ze daardoor heel erg verstopt was geraakt, waardoor ze erge krampen had en niet meer at... De medicatie werd opgestart en de symptomen verdwenen... Nu is Grace weer dat blij en aanwezige meisje, dat weer goed eet en drinkt. Ze weegt ondertussen 18 kg en sinds een goede maand komt ze naar het klasje in Taporí. Haar mama schreef me vorige dinsdagavond: “Grace is zo blij thuisgekomen deze middag. We zijn allemaal zo blij!”. Nu geniet ik ook van haar pientere en nieuwsgierig blik, dankbaar voor mooi eenvoudig leven.

In de namiddag kan ik mij installeren in de bieb en daar werken aan het samenstellen van de fotoboekjes.

Eerst iets over de bieb : daar gaat in de namiddag ook de huiswerkbegeleiding door : twee lieve maar kordate dames leiden dit geheel in goede banen. De sfeer is heel ontspannen en vrij, de kinderen mogen af en toe eens 'stoom afblazen' in de speeltuin, ze mogen rondlopen, boeken nemen, praten met elkaar ... maar er moet ook gewerkt worden ! Vooral Carmita ontpopt zich als een geboren en gedreven 'lerares' : ze geeft uitleg en verduidelijkt, eist aandacht en discipline in het werk, leest de kinderen een verhaal voor en stelt daarna de juiste vragen... Wanneer een jongetje met extra problemen (ADHD) zich aanmeldt probeert zij hem aan het werk te krijgen : een oer-moeilijke opdracht : het kind weigert, dreigt weg te lopen, springt van de hak op de tak ... met engelengeduld en tegelijk ijzeren discipline probeert Carmita hem te overreden ...

Van achter mijn computer kan ik het hele gebeuren aanschouwen : boeiend ! interessant !

Yvonne werkt met de jongere kindjes (hier gaan de kinderen vanaf 5 jaar naar school en leren ze dan reeds lezen en schrijven en rekenen) zij is veel milder in aanpak ... met zachte dwingende hand ... De kindjes zijn werkelijk adorabel ! Cristina en Karla, twee beeldschone mini-meisjes, pikzwarte haren en oogjes en het blonde meisje, met de bruine oogjes : de meeste kinderen (behalve de stoere jongens) begroeten mij met een knuffel en een zoen en ze stellen vraagjes, ontelbare vraagjes ...

En dan zijn er de occasionele passanten : zoals het auti-meisje of -vrouwtje dat voor mij het gedicht van Lorca 'La Rosa' kopieert, of Joris die hier kruiswoordraadsels en woordzoekers komt oplossen ...

Allen zijn welgekomen, af en toe komt Dokter Inge – tussen twee consultaties door, haar kantoor/praktijk annex wachtkamer ligt vlak naast de bieb – eens langs voor een praatje of een kwinkslag ...

Het is best gezellig in de bieb in de namiddagen : ik werk aan de foto-boekjes, ik sla alles gade vanachter mijn scherm, ik registreer en geniet van de bedrijvigheid ...

Hier volgt de tekst van mijn presentatie :

Noviembre 14, 2024

MI LIBRO DE FOTOS PARA COMUNICAR PARA PODER MANEJAR MI INTORNO FAMILIA Y CLASE ... habla conmigo

QUANDO SUPIMOS QUE VENGAN A TAPORI EL DOCTOR INGE ME PREGUNTA DE TRABAJAR ALREDEDOR DE LA COMMUNICATION ET MAS ESPECIFICAMENTE SOBRE LA COMMUNICATION CON NINJOS QUE NO SABEN HABLAR.

YO ERA UNA THERAPEUTA DE LENGUAGE DURANTE MAS QUE 40 ANOS, DURANTE MI VIDA PROFESIONAL YO ESTABA TRABAJANDO CON NINJOS CON UNA DISCAPACIDAD MENTAL.

EL SALUD Y EL BIENESTAR DE LOS NINOS QUE NOS HAN SIDO CONFIADOS ES NUESTRA OBJETIVO. LA MEJORA DE LA COMMUNICATION ES UNO DE LOS ASPECTOS QUE PUEDEN CONTRIBUIR A MEJORAR ESTA BIENESTAR.

LA DOCTORA INGE ME PRESENTO A UN SITIO WEB QUE SE LAMA 'IO NO PUEDE HABLAR'. EN ESTE SITIO DE BELGICA (QUE ES EN HOLANDES) EXPLICAN COMO PODEMOS MEJORAR LA

COMUNICACION PARA UTILIZAR UNA COMUNICACION DE APOYO.
<https://ikkannietpraten.be/> TENIENDO EN CUENTA EL NIVEL
 INTELLECTUAL DE NUESTROS HIJOS, ME PARECIO OBVIO TRABAJAR
 CON FOTOS, MAS ESPECIFICAMENTE CON FOTOS DE SU INTORNO
 PERSONAL : SU FAMILIA, LA CLASE, PERSONAS Y SITUACIONES QUE
 ELLOS SEPAN Y RECONOZCAN. AQUI Y ALLI HAY TAMBIEN PICTO's O
 ICONO's, PARA FAMILIARIZARZE CON ESTA FORMA DE COMUNICARSE.

BUSCAMOS UN NOMBRE POR ESTE LIBRO CON EL DOCTOR INGE
 COMO / PARA LOGRAR CIERTO MANEJO DE SU INTORNO / CONTROL
 DE SU CONTEXTO / MANAJER SU CONTEXTO / PARA PODER MANEJAR
 SU INTORNO YO LO DIRIA MAS SIMPLE : 'HABLA CONMIGO'. AHORA
 YO TE PRESENTO EL LIBRO PERSONAL DE KARLA, GRACE, MATTIAS,
 MADELINE Y DAVID.

COMO TRABAJAR O USAR ESTE LIBRO ? NO ES UN LENGUAJE SECRETO
 ... TODO SE EXPLICA POR SI MISMO !

1. MIRA LAS FOTOS Y HABLA DE ELLO
2. USO PALABRAS Y ORACIONES CORTAS
3. RESPONDA IMMEDIÁTAMENTE A CADA RESPUESTA DE SU HIJO
4. REPETIR FRECUENTEMENTE (CADA DÍA!)
5. SI TU HIJO HABLA POCO O NADA,
 DI LO QUE TU VES CON LAS PALABRAS MAS SIMPLES.
6. HAY ALGUNES PICTO's o ICONO's ACERCA DE QUE PUEDES HABLAR
- 7. NO PROBLEMA SI TU HIJO NO PUEDES REPETIR O HABLAR**
EL PROPOSITO DEL EJERCICIO ES DE COMUNICAR

PICTO's SE PUEDE ENCONTRAR EN EL SITIO <https://www.sclera.be> y
<https://www.betasymbols.com>

Praktisch gezien werk ik samen met de logopediste Evelyne en met het secretariaat : ik heb namelijk foto's nodig van de thuissituatie : mama, papa, broers en zussen, oma's en opa's, nonkels en tantes. De ouders sturen deze foto's via what'sapp (leve de digitale vooruitgang!) naar het secretariaat en aldus komen ze bij mij terecht. In de voormiddag maak ik honderden foto's van de activiteiten, de personen, de medeleerlingen enz ...

Het moet gezegd dat de ouders heel goed meewerken : al heel snel krijg ik de gevraagde foto's, mooie foto's ook waar ik mee verder kan werken.

Hierbij voeg ik af en toe picto's (Beta / Sclera) en op die manier stel ik voor elk van de kindjes een gepersonaliseerd fotoboekje samen. Deze documenten druk ik af in kleur, ik voeg ze in in een presentatiealbum en klaar is kees ... Eigenlijk is het een heel arbeidsintensief werk : gelukkig is het resultaat en de respons het werk meer dan waard. Op het eind van het boekje voeg ik nog een hoofdstuk toe over hoe het thema 'ondersteunende communicatie' op Tapori zich verder ontwikkelt na ons vertrek.

- In deze context moet ik zeker ook de mama van Natasja vermelden. Ik ontmoet haar op een klassenraad waar ze een hevig pleidooi houdt over de mogelijkheden tot ontplooiing die een kind met CP heeft, ook al is dit niet meteen voor de hand liggend. Natasja wordt thuis opgevoed, heeft ernstige CP (ik heb het meisje nooit gezien) en mama heeft iets van een leeuw als ze verdedigt hoe ze in het gezin en in de familie met Natasja omgaan, het modewoord 'inclusie' is niet gevallen, maar dat was voor mij heel duidelijk. Bij een volgende ontmoeting brengt mama speciaal voor mij een 'communicatie'

boek mee waarmee ze thuis werken : het is een prachtig plakboek vol met tekeningen en kleuren en texturen ook, met dit boek komen ze bij voorbeeld te weten welke kleur van kledij Natasja die dag wil aandoen. Hoewel ze niet mondeling kan reageren, kan ze wel kijken en aanwijzen ... Ik voel een warme genegenheid voor deze vrouw en ik kan ze niet genoeg aanmoedigen en bevestigen dat wat zij spontaan doet en uitgevonden heeft een excellente manier is om de ontwikkeling en het welbevinden van Natasja te bevorderen ...

- Ik heb de gelegenheid om een tweetal uitgebreide klassenronden bij te wonen en het valt mij op hoe degelijk het multidisciplinair team te werk gaat. Zij volgen het Model van Addie waarbij alle facetten van het kind/jongere bekeken worden. Opvallend ook is de actieve aanwezigheid van een ouder (meestal mama) en ik bewonder hoe die vrouwen zonder schroom of terughoudendheid een minutenlange, gefundeerde en mondige inspraak hebben, chapeau !
- Een andere 'lieveling' van mij Gaby : zij is een meisje van ongeveer 13 jaar, zij kan zelf stappen en is heel erg 'uitgegroeid' : ze heeft lange armen en benen, die heel mager zijn, haar bewegingen zijn houderig en zeer onbeheerst. .. haar mama is overleden, volgens Inge in de vreselijkste omstandigheden - Inge krijgt nog steeds tranen in de ogen als ze het verhaal van mama vertelt - en haar papa is 'hertrouwd' met de zus van mama. Hoewel elkeen heel vriendelijk is wanneer ze haar komen afhalen op school, zou er toch een vorm van verwaarlozing zijn. Gaby laat altijd haar hoofdje naar beneden hangen, ze kijkt naar de grond, ze lijkt volledig apathisch. Er wordt gezegd dat zij thuis helemaal aan haar lot overgelaten wordt, ze wordt niet aangesproken, blijft uren op haar stoel zitten.

Lichamelijk wordt ze goed verzorgd, mentaal wordt ze echter niet gestimuleerd. Gaby is ook heel kieskeurig wat eten betreft, bepaalde meer 'gezonde' spijzen weigert ze categoriek ! Meer fastfood-achtig eten gaat dan weer vlot naar binnen. Omdat ik toch een tijdelijke hulp ben heb ik de gelegenheid om Gaby meer en persoonlijk te betrekken bij het klasgebeuren : en dat lukt aardig ! Ik zie Gaby vaak naar mij kijken, haar ogen zoeken mij, ze toont een flauwe glimlach : haar beweeglijkheid verbetert niet spectaculair maar ik zie dat haar aandacht gewekt is, een aanzet naar betrokkenheid ... Vanuit de kine wordt gedacht aan een brace om haar hoofd rechtop te houden, het werkblad van haar tafeltje wordt schuin naar omhoog gezet, er wordt aandacht besteed aan haar houding, haar betrokkenheid bij het klasgebeuren. Hopelijk gaat het verder de goeie kant op met Gaby ...

Inge vertelt dat Cerebral Palsy of Cerebrale Parese of hersenverlamming hier meestal ontstaat door problemen bij de geboorte : vroeggeboorte, te langdurige bevalling, geen professionele hulp bij de bevalling ... en minder door alcohol- of geneesmiddelenmisbruik. Het is een groep bewegingsstoornissen die zich bij de geboorte of in de vroege kinderjaren voordoen. Symptomen zijn : slechte coördinatie, stijve spieren, zwakke spieren, tremor. Er kunnen problemen optreden met verlies van gevoel, beschadiging van zicht of horen, slikken of spreken, ongecontroleerde bewegingen, epileptische aanvallen, verlaagde spierspanning.

Dit is wat Annie realiseert op Taporí : een cursus ENCAJE DE BOLILLOS of kantklossen

Fundación
TAPORÍ
Paladines de la Felicidad

Aprendamos a elaborar
encaje de bolillos

costo
\$ 50

incluye
material

Del 21 de octubre al 15 de
noviembre del 2024

De Lunes a Viernes de 2:30 a 5:00

Fundación Taporí, Pomasqui Santa
Teresa N1-100 y Tadeo Benitez

Info.: 0960282127

Met deze affiche wordt de kantklos cursus van Annie aangekondigd en het wordt een groot succes : aanvankelijk schrijven 9 deelnemers zich in (achteraf vallen Mercedes en Mariana af voornamelijk

omdat ze de namiddagen niet kunnen combineren met hun verplichtingen). Elke namiddag van 14 u tot 17 u zijn de cursisten aanwezig op Taporí : vier jonge meisjes waaronder Maria Emilia, Monsé (beiden volgen middelbaar onderwijs), Elisabeth (de dochter van Patricio en studente plastische kunsten) en Helen (een zwakbegaafd meisje wiens moeder meekomt en voor wie deze cursus een hele uitdaging is : zowel op gebied van sociaal zijn als op gebied van handigheid). Daarbij komen nog drie oudere dames : allen zijn in hun vrije tijd bezig met handwerk en aldus heel erg geïnteresseerd in het leren kantklossen, het zijn Sonia, Jaqueline en Maria Elena. Annie heeft alle materialen vanuit België meegebracht : klosjes, katoen en garen, een molentje om de klosjes op te winden. De kantkloskussens gaan we ter plaatse halen (hieraan is nog een heel verhaal verbonden : namelijk over onze bijna hilarische zoektocht naar het juiste ‘piepschuim’ of espuma de poliestireno dat ons doorheen alle bouwgroothandels van Quito brengt !). Voor Annie is het een hele uitdaging om de juiste terminologie te vinden in het Spaans, haar leerlingen denken hierbij heel actief mee, vooral Maria Emilia is een uitstekende tolk en vertaalster ! Annie zorgt voor ‘werkblaadjes’ - in het Spaans - de cursisten verzamelen de blaadjes in een map en op het eind van de maand hebben zij een volledige initiatie kantklossen. Het is een geanimeerde groep, naarmate de dagen verstrijken wordt de groep hechter : er worden taartjes, cakes, koekjes (zelf gebakken uiteraard) meegebracht, Annie zorgt voor thee (meestal lekkere anijsthee) en tussen het klossen door worden hechte vriendschappen gesmeed. De cursisten zijn maar wat fier op hun prestaties ! Meestal liggen de jongeren op kop, met een meer dan natuurlijke flair laten ze de klosjes heen en weer draaien, ‘cruz vuelta cruz’ is de uitdrukking die ik het meeste hoor. Vaak is het ook muisstil in het atelier omdat er met heel veel aandacht en accuratesse moet gewerkt worden : naarmate de inspanning groter is, stijgt ook de fierheid over het resultaat ! De jongeren helpen de ouderen, kortom : het is een heel gezellige

bende ! Maria maakt op eigen initiatief een heel mooi presentatieboekje waarin ze de verschillende slagen uittekent en van commentaar voorziet, de katoenen tasjes (die ik meekreeg van mijn apotheker Sofie) worden versierd met super mooie en originele schilderijtjes, iedereen wedijvert om origineel te zijn en op die manier zijn appreciatie voor de cursus uit te drukken. Omdat we tijdens de periodes van power cuts niet kunnen werken op computer, staat Annie vaak om 5 (!) uur in de ochtend al op om haar voorbereidingen klaar te krijgen. Annie zelf is heel tevreden en fier op haar leerlingen : ze vormen samen een dream-team ! Op 15 november is er de plechtige diploma-uitreiking van de cursus : familie en sympathisanten worden uitgenodigd om de werkjes te bekijken, er wordt 'live' geklost, er worden diploma's uitgereikt, er wordt een kant en klare cursus – in het Spaans ! – overhandigd aan Inge ... Iedereen is op zijn mooist uitgedost en de complimentjes vliegen over en weer ... Tot slot worden we uitgenodigd op 'weeral' een bijzondere maaltijd : het wordt een rijk gevulde kippensoep of maissoep boordevol met groenten, met kokosmelk en met dumplings van gebakken banaan.

In de voormiddag ondersteunt Annie de activiteiten van de Mapaches, de jongeren tussen pakweg 14 en 22 jaar, allen hebben een matig tot ernstig mentale beperking. In totaal zijn er een 15-tal, niet iedereen is altijd aanwezig. Het is een totaal andere werking daar ... met de lieve Rocio als grote voortrekker, zij wordt bijgestaan door Wilson, de ergotherapeut : ze doen huishoudelijke en ADL activiteiten, gaan op stap naar de winkel en naar de speeltuin, er wordt gezongen en gedanst en ook daar is er veel animo.

Het is een diverse groep met uiteenlopende tekortkomingen : er is een blinde jongen, er zijn uitgesproken auti-jongeren, er is een merkwaardige identieke tweeling, er zijn een jongen en een meisje met Down ... elk heeft zijn eigen verhaal, zoveel verschillende milieus en

problemen maar ook warme en positieve zaken. Annie wordt al heel snel optimaal ondergedompeld en ingeschakeld : een verrijkende ervaring. Van mijn collega Annemie heb ik een reeks kant en klare kookrecepten met beta-prenten meegekregen : ze zijn uitermate geschikt voor deze doelgroep, er wordt (door Annie) een Spaanse vertaling gemaakt en alweer is een vruchtbare uitwisseling van materialen omtrent alternatieve communicatie een feit !

Eenmaal per week gaat de groep naar de supermarkt genaamd 'Tuti', elk krijgt 1 dollar om iets te kopen, ze rekenen zelf af, krijgen een kassicket en wisselgeld. Er worden ook inkopen gedaan voor de wekelijkse kookles.

Opvallende personages in deze groep zijn Luis of Don Luis zoals ze hem noemen, een jongeman met een groot hoofd (hydrocefalie) die zich voortbeweegt op krukken, hij praat weinig maar begrijpt alles, hij gaat vaak bedelen op straat, hij heeft ironisch genoeg ook het uiterlijk van een bedelaar. De mensen van Taporí proberen hem 'van de straat' te houden en bieden hem maaltijden en een uitnodigende omgeving. Hij lacht weinig, zijn leeftijd is moeilijk in te schatten, hij komt een beetje over als een brombeer die maar wat blij is met de aandacht en de affectie die hem betoond wordt.

Op de uitstappen mag Annie de blinde Adonis begeleiden, een heel lieve en rustige jongeman van 19 jaar, hij verplaatst zich met een blindenstok en Annie helpt hem met de aanwijzingen : arriba / abajo / grada / pasarella ... Adonis is ook een uitstekende zanger, dit blijkt op het afscheidsfeestje voor Annie : hij heeft een mooie stem en met gitaarbegeleiding zingt hij met heel veel gevoel traditionele liederen, ontroerend mooi !

Annie beleeft een intens moment op het kerkhof waar we in groep naartoe gaan ter gelegenheid van Allerzielen. Fabricio heeft nog niet zo lang geleden zijn moeder verloren en aan haar graf praat hij op ontroerend eerlijke en naïeve manier tegen haar en over haar ... alle

omstaanders krijgen er tranen van in de ogen ! Een intens mooie ervaring die bewijst hoe diep doorvoeld en eerlijk een jongeman met een verstandelijke beperking de liefde voor zijn overleden mama kan uiten en verwoorden ... een kippenvel moment !

De down jongeren zijn Henry en Yajaira (neef en nicht) : twee verschillende karakters : Henry is de grote animator van de bende terwijl Yajaira zich erg op de achtergrond houdt, heel vaak niet 'wil' deelnemen aan de activiteiten, zij is een beetje het koppige down-type en vooral met zichzelf bezig : make-up, haar en kledij zijn haar grote interessepunten.

Bij de Mapaches worden twee jongeren geselecteerd die volgens Wilson en Rocio zouden kunnen leren 'klossen' : Miguel en Veronica, Veronica durft uiteindelijk niet maar Miguel ontpopt zich als een super talent, zijn anti-problematiek blijkt hier tegelijk ook zijn grote voordeel. Inge is terecht fier op Miguel, alleen jammer dat hij zo onregelmatig naar Taporí komt.

Een ander opvallende verschijning is Marcella : een mooie jongedame die heel goed bespraakt is, een beetje té luidruchtig en een beetje té brutaal. Haar thuissituatie is heel primitief en Marcella is blijkbaar het liefje van vele mannen ...

Op een morgen vernemen we dat het huis(je) van Marcella is afgebrand tijdens de nacht : wegens de power cuts is er een kaars omgevallen en die heeft de brand aangestoken. Er is niemand gewond maar de materiële schade is aanzienlijk en ... er is geen of te weinig geld voor een wederopbouw. We vernemen dat veel mensen noodgedwongen hun huis verlichten met kaarsen, met dit risico natuurlijk ... Inge brengt uit het huis twee beschadigde fotokaders mee waarin oude familieportretten zitten, een uniek aandenken voor de familie. Inge neemt de taak op zich om deze kaders met moderne technologie terug als nieuw te maken. Net het weekend ervoor was ze naar de

plechtige diploma uitreiking geweest van de zus van Marcella : Inge kent deze familie al jaren en is erg begaan met hen ; ze was zo verheugd over het succes, iedereen was piekfijn uitgedost met lange jurken ... We zien foto's van de diploma uitreiking, we zien daarna foto's van het uitgebrande huisje ... grote drama's !

Emilia (+) en de motilo of scooter

Inge had aan Annie en mij gevraagd om een gedemonteerde scooter mee te brengen naar Taporì, samen met nog andere zaken zoals medicamenten, spalkjes enz ... We hebben dit alles in een buiten proportie tas gestopt die propvol zat en we kwamen aan een totaal van 22.5 kg. Ok redeneerden we, dat zijn de toegelaten kilo's voor één persoon, we zullen de rest van onze persoonlijke bagage over twee valiezen verdelen, dus elk 11,5 kg en aldus gaan we niet boven het toegelaten aantal kilo's bagage. Maar dit was niet volgens de richtlijnen van Air Europa ! Aan de balie vernemen we dat slechts twee koffers toegelaten zijn en dat we voor onze derde koffer moeten bijbetalen ! Eventjes paniek, maar toen we de boete betaald hadden zijn onze koffers vlot op de bagagerek beland, alleen jammer van die gemiste 23 kg ! (ook dit zal ons geen twee keer overkomen, al reizende leert men zoveel ... onder andere dus ook over het nauwkeurig nalezen van de bagagevoorwaarden).

Op Taporì komt voorlopig één maal per week, een vierjarig meisje 'Emilia', donker zwart met kroezelhaartjes en jammer genoeg getroffen door CP, zij kan haar beentjes niet gebruiken, ze zijn ook heel

klein en tener. Maar voor de rest is Emilia een pienter meisje, ze is een beetje schuw, wil graag bij mama blijven, maar laat zich toch graag ompraten ook ! Ik kan een uurtje met haar met de lego's spelen, iets wat ze zeer graag doet, Emilia komt een beetje los, praat ook stil maar goed te verstaan, ze geeft een wakkere indruk. Speciaal voor haar brachten wij deze scooter mee, om haar wat meer bewegingsmogelijkheden te geven ...

Groot is de ontsteltenis en het verdriet op Taporì als op zekere morgen het nieuws binnenkomt dat Emilia overleden is aan de gevolgen van een septische shock. De begrafenis vindt plaats in intieme kring, we zien een hartverscheurend doodsprentje met een prachtig kindje, jammer, jammer ... Emilia komt nog vaak voor in de gesprekken, haar korte passage in dit leven is niet onopgemerkt voorbij gegaan ...

Ons 2de weekend, een bezoek inclus overnachting aan de hoofd- stad Quito, el Centro Historico (UNESCO werelderfgoed)

Quito is een immens grote stad (1.763 miljoen inwoners) en zijn centro historico is wereldberoemd. Quito werd in 1534 door de Spanjaarden gesticht op de ruïnes van een Inca stad en beschikt over een van de grootste en beste bewaarde historische centra van Spaans Amerika, ondanks de aardbeving van 1917 die veel schade aanrichtte. De stad ligt op een hoogte van 2850m in de Ecuadoriaanse provincie Pichincha, De ligging is tamelijk uniek want de stad is omgeven door 14 deels actieve vulkanen, is ingeklemd in het noordelijke hoogland van Ecuador tussen de bergen van de Cordillera Occidental van de Andes. Het dal waarin Quito zich bevindt is 70 km lang en slechts 4 km breed en ligt ongeveer 25 km boven de evenaar.

Quito wordt met enige regelmaat getroffen door aardbevingen en asregens. Als gevolg daarvan is het oude centrum minstens vier keer herbouwd. De actieve vulkaan Pichincha, grenst direct aan de westkant van de stad en bedekte de stad in 1999 met een laag as. In november 2002 barstte de vulkaan El Reventador, die 20 jaar rustig was gebleven, uit. De noodtoestand moest worden uitgeroepen in de stad, die volledig door as bedekt werd. Zelfs de meer dan 1000 kilometer verderop gelegen Galápagoseilanden kregen met de vallende as te maken.

Quito heeft een historisch centrum dat na dat van Havana in Cuba het grootste is van Latijns-Amerika. In 1978 werd het centrum op de Werelderfgoedlijst van UNESCO geplaatst. Hiermee werd Quito, samen met het Poolse Krakau, de eerste stad ter wereld waarvan het centrum op deze lijst werd geplaatst.

Aan het einde van de 20e eeuw werd het centrum echter geplaagd door verval en ernstige criminaliteit en dreigde de UNESCO de plaatsing ongedaan te maken. In het begin van het nieuwe millennium werd er daarom flink werk gemaakt van het historische centrum. Veel gebouwen kregen een opknappbeurt, de straathandel werd verplaatst naar overdekte markten en er werd flink geïnvesteerd in veiligheid. Hierdoor heeft het centrum de plek op de werelderfgoedlijst kunnen behouden en is het een trekpleister voor toeristen. Een van de kerken in Quito is de Basílica del Voto Nacional met de hoogste kerktorens (115 meter) in Ecuador.

Op zaterdagmorgen vertrekken we met de taxi richting centrum. Eerst willen we met het openbaar vervoer gaan maar dat wordt ons afgeraden omdat we een bus en de metro moeten nemen, een langdurige reis dus om de 25 km van het Noorden (Pomasquí) naar het centrum te overbruggen. Onze taxi-vrouw Jacqueline is een kennis van Taporí – haar dochtertje was een paar jaar schoolgaand op Taporí, wegens epilepsie - en zij vervoert ons met plezier heen en zondagavond ook terug. We hebben een hotel in het autovrij gebied geboekt, met de klassieke naam San Francisco de Quito : het hotel is gehuisvest in een 17de eeuw koloniaal gebouw, het heeft authentieke elementen uit de tijd van de Inquisitie toen er een gevangenis was (nu het restaurant) en het heeft ongetwijfeld veel koloniale charmes zoals de open centrale patio met ontzettend veel groen, bovendien heeft onze kamer iets weg van een ouderwetse cel,

met houten banken en glas in lood ramen. Gelukkig is de douche op en top modern en heerlijk verfrissend.

Allereerst hebben we een gratis stadswandeling geboekt bij het hostel annex reisbureau 'Secret Garden' en dit blijkt al heel snel een reuze meevaller te zijn ! Onze gids is jong en hip, evenals onze medewandelaars, meestal backpackers van diverse nationaliteiten. We ontmoeten een sympathiek koppeltje uit Oostende en al snel horen we bekende West-Vlaamse klanken over en weer vliegen ... De wandeling is interessant en geeft reeds een goed beeld van de stad en zijn bezienswaardigheden, we eindigen met een demonstratie over cacao en chocolade. We bezoeken ook de top floor van het imposante koloniale hotel 'Plaza Grande' van waar we een prachtig uitzicht krijgen over het plein en over de kerken met helemaal op de top van een heuvel de Panecillo. Dit is het standbeeld van Maria waarop alle inwoners ontzettend trots zijn, want telkens weer werd ons de vraag gesteld : hebben jullie de Panecillo al bezocht ?

El Panecillo of het Kleine Brood staat op een beboste heuvel ten zuiden van de oude stad. Het 41 meter hoge (groter dan de Christus in Rio de Janeiro) aluminium mozaïekbeeld van La Virgen de Quito werd voltooid in 1976. Het beeld heeft een kroon van sterren, engelenvleugels en een geketende draak, 's nacht is het verlicht met wisselende kleuren. Het is gebaseerd op het beeld van Bernardo de Legarda een 18de eeuwse kunstwerk.

We hebben de Panecillo niet bezocht, eigenlijk wegens tijdsgebrek, er zijn in Quito meer dan 40 kerken om te bezichtigen, die hebben we uiteraard niet allemaal kunnen of willen zien maar we gaan wel naar de imposante Basilica del Voto Nacional (de Notre-dame van Quito), de Iglesia de Santo Domingo, de Iglesia

Catolica San Francisco, de Basilica de Nuestra Senora de la Merced, de Iglesia Santa Clara, de Iglesia de la Inmaculada Concepcion ... elk met zijn eigen geschiedenis en vaak meer dan overdadige gouden ornamenten. Eén kerk steekt er een beetje bovenuit en dat is een kerk waar we 6 \$ ingang moeten betalen : de Iglesia la Compañía de Jesus. Een adembemende mooi barokke kerk met muren van vulkanisch gesteente die overvloedig met bladgoud zijn bekleed. Dit goud werd bijgedragen door de inheemse rijke families die aldus hun plaatsen in de kerk afkochten zodat hun kinderen naar de nieuwe Jezuïeten universiteit konden gaan. Omgekeerd probeerden de Jezuïeten de inheemse bevolking ertoe te bewegen naar de kerk te gaan en aldus de katholieke religie aan te nemen : met de gouden gloed en het symbool van de zon probeerden de Jezuïeten en mede ook de Spanjaarden de inheemse bevolking tot het geloof te bekeren. Er is een geweldig mooie lichtinval die de vergulde plafonds (26m hoog) in een gouden licht laat baden ... een absolute aanrader !

Uiteindelijk hebben we ook wegens tijdsgebrek de kabelbaan niet genomen, de TelefériQo, die bezoekers over een traject van 2.5 kilometer in 18 minuten naar de top van de Pinchincha vulkaan brengt. Van 2950 meter naar 4100 meter, wat het één van de hoogste kabelbanen ter wereld maakt met een ongetwijfeld adembenemend zicht !

We gaan naar het hotel om in te checken en krijgen geen gehoor, later vernemen we dat bij een power cut ook de elektrische deurbel niet werkt maar alles komt goed en we kunnen verder de stad gaan verkennen : het valt op dat er heel veel straatmuziek aanwezig is, overal staan orkestjes met gitaren of zangers met versterkers om de voorbijgangers te animeren en aldus een dollar te verdienen. Het zorgt ook voor een aangename en ontspannen sfeer, er is veel volk op de been, er is ook veel

politie aanwezig. We voelen ons geen moment onveilig maar we proberen toch heel alert te blijven. We bezoeken diverse kerken en paleizen en we wandelen van het ene plein naar het andere, het centro historico is één groot openlucht museum. Wegens de power cut is er ook nergens internet en kunnen we niet communiceren met Inge, maar ook daarvoor vinden we een oplossing : we gaan naar het ‘chic’ Plaza Grande hotel waar we allervriendelijkst ontvangen worden en meteen zonder enig probleem de wifi-code krijgen, zodat we verder kunnen afspreken met Inge. Deze ‘dure’ gelegenheden hebben uiteraard een eigen generator, buiten de ‘betere’ shops zien we vaak een lawaaijige compacte generator staan en ook de straatverlichting in dit voetgangersgebied wordt verzekerd door generatoren. Allemaal bijkomende problemen van de power cuts ! Uiteindelijk blijven we ook eten in het Plaza Grande, we worden bediend door een ober in zwart kostuum, we drinken een fles rode wijn van uitstekende kwaliteit (een Ecuadoriaanse Bruma, Cabernet Sauvignon – Merlot van 2019), het hapje vooraf heeft de omvang van een volwaardig voorgerecht zodat we na het hoofdgerecht het dessert maar overslaan ! De wandeling terug naar het hotel heeft iets feeërieks, rond 9pm is er nog weinig volk op straat, we zien meer politie dan gewone mensen, de straatverlichting en de verlichting van kerken en parken lijkt alleen voor ons aangestoken ... het wijntje heeft ons in opperbeste stemming gebracht !

De volgende dag, zondag, zijn we klaar voor de verdere ontdekking van de stad ... Na het ontbijt gaan we eerst het panorama en de Panecillo bewonderen op de uitkijktoren van 5 verdiepingen die bij ons hotel hoort en dan zijn we klaar om de stad in te trekken. Overal staan standjes met artisanale producten, we blijven geboeid kijken (en kopen) bij een jongeman die met een primitief weefgetouw vingervlug verpersoonlijkte armbandjes

waar een naam is in verwerkt tevoorschijn tovert, we zwerven verder over pleinen en bezoeken af en toe een kerk maar vooral de straatverkopers trekken onze aandacht ! Alles maar dan ook alles wordt door 'mobiele' straatventers aan de man gebracht : speelgoed, kledij, ondergoed, potten en pannen en het speciale is dat ze moeten bewegen en niet mogen blijven stilstaan ... daarvoor zorgen de politieagenten die uitgerust zijn met een fluitje en van tijd tot tijd de verkopers tot 'voortbewegen' aanzetten. Dit geeft in bepaalde straten een drukte van jewelste, wat dan weer in schril contrast staat met de stilte en de devotie die tijdens de eredienst in de kerken aanwezig is ! De kerken zijn overvol en we zien dat er om het uur een mis wordt opgedragen en dit in tientallen kerken tegelijk ! Een onvoorstelbaar gelovig volkje, die Ecuadorianen ! In de kerken wordt absolute stilte en een devote houding gevraagd en 'mascottes' of huisdieren zijn niet welkom, de zondag is hier werkelijk nog de 'dag van de Heer'. In de namiddag komen we midden in een processie terecht, een optocht begeleid door de fanfare van de politie, maar ook begeleid door naar ons idee extreem veel politiemannen en -vrouwen. Er wordt een madonna-beeld meegevoerd en bij de diverse stops proberen vrouwen de voeten van de madonna aan te raken. We lopen een heel eind mee en laten ons mee wiegen op de meeslepende muziek van de blazers, het gaat traag maar het geheel straalt een ingetogen sfeer uit ... We kijken onze ogen uit ... We zien dat we op de goede weg zijn naar de Basilica, een imposant bouwwerk dat zich op een heuvel bevindt en daardoor van alle kanten zichtbaar is. Het is een neogotisch gebouw met twee imposante torens van 118m hoog, waarvan de bouw startte in 1892 en dat pas in 1985 werd ingezegend. Feitelijk is de bouw van de kerk nog niet voltooid omdat volgens de legende Quito zal vergaan als de Basilico del Voto Nacional is

voltooid ! De decoratie van het gebouw bestaat niet uit waterspuwers zoals gebruikelijk maar uit lokale amfibieën zoals gordeldieren, iguana's en schildpadden van de Galápagos eilanden. Binnenin is het vredig en licht en het is hét moment om even uit te rusten en een kaarsje aan te steken ! Terug in de stad zien we een schare mensen zitten op de trappen van een kerk en er worden komische sketches ten tonele gevoerd, de mensen lachen en klappen en leven mee met het spektakel, we vermoeden dat het toneel een opvoedende of sensibiliserende ondertoon heeft, maar onze kennis van het Spaans is ontoereikend om er een zinnig touw aan vast te knopen. De dag loopt ten einde, we hebben genoten van de opgewekte en ontspannen sfeer in het mooie historisch en autovrij centrum waar toeristen en inlanders een geslaagde mix vormen ! De alom aanwezige muziek van rumba, chachacha, meringue, samba ... zorgen voor een extra opkikker !

Het verhaal van Inge en Saulo en ook een beetje van Jayac

Een merkwaardig mooi verhaal is het verhaal van Inge en Saulo of hoe Inge door een samenloop van heel veel omstandigheden en door het resoluut kiezen voor de liefde, in Ecuador terecht gekomen is.

Meer dan 30 jaar geleden was Inge een geneeskunde studente in Leuven, zij reed op de fiets door de stad en plots was daar een groepje Zuid-Amerikanen die op straat muziek maakten.

Hoe waren die daar gekomen ? In Quito had Saulo enkele meisjes ontmoet en die vonden de muziek zo mooi dat zij het groepje uitnodigden om naar België te komen. De meisjes zouden voor een contract en voor optredens zorgen, de Ecuadorianen hoefden alleen maar de oceaan over te steken. Zo gezegd, zo gedaan : een vliegtuigticket werd aangekocht en daar stonden ze : de groep Jayac !

Er is toch één en andere misgelopen met het contact met de meisjes en met de beloofde optredens, zodanig dat de groep hier een beetje op de dool was (de taal niet kennende...) ... en wie was de reddende engel ? Dat was Inge natuurlijk, die al vanaf de eerste oogopslag verliefd geworden was op de knappe Saulo. Inge heeft gezorgd voor hulp in de vorm van vertaling (zij was vroeger in Chili geweest) en voor praktische bijstand. Er komt een achtergelaten fiets (bij de bank waar ze Saulo voor het eerst ontmoette) in het verhaal, er komt een briefje op het studentenkot in het verhaal, er komt een nachtelijke lichte paniek bij Inge over 'zij kunnen niet zwemmen, zij kunnen niet fietsen, zij kennen geen Nederlands en kunnen de bus niet nemen, hoe gaan ze dan' ... in het verhaal ... een unieke samenloop van omstandigheden. Ik herinner mij ook een groep die op een bepaald festival (ik denk het toen zeer bekende Antilliaans festival in Schoten) niet

kwam opdagen zodat dat Jayac kon inspringen en zonder contract of voorkennis met heel veel succes opgetreden heeft en daar ook eeuwige roem vergaard heeft ! De liefde was zo groot dat zelfs een oceaan de twee niet uit elkaar kon drijven ... Saulo's enige wens en voorwaarde was dat hij nooit uit zijn geliefde Zambiza waar gans zijn familie woont, zou moeten weggaan. En zo geschiedde ... ondanks de bezwaren van mama en papa in het verre Moorseele heeft Inge nooit getwijfeld : ze zou haar held volgen naar Ecuador ! Daar heeft Inge zoals we allemaal weten een fantastisch project eerst uit de grond gestampt en later geconsolideerd.

De groep Jayac is blijven bestaan en heeft in Ecuador een monsterhit gescoord met het liedje 'Zapateando Juyaya' (zoek maar eens op youtube) zodat zij nu wekelijks het land doorkruisen in hun sympathieke busje (meestal bestuurd door Fredy, onze occasionele taxi-chauffeur, zie verder). Overal treden ze op met daverend succes, ze gaan ook op tournee in de VS en in Spanje waar vele Ecuadorianen wonen. Zij spelen Musica Andina, muziek uit de Andes, Ecuadoriaanse folkore in een hedendaags jasje. Ook wij horen en herkennen het liedje Zapateando op de radio, op het festival in Tena, in de shops ... en genieten mee van de opgewekte muziek. Saulo is een innemende man : hij was altijd en is nog steeds zeer nauw betrokken bij het wel en wee op Taponi.

Uit talrijke verhalen blijkt de enorme sociale bewogenheid van Inge : we ontmoeten 'haar eerste kleinkindje' : ik citeer uit De vogel van Papier : "Gael, het zoontje van Anahi, is ondertussen 4 maanden oud. Toen Anahi bijna twintig jaar geleden te vroeg geboren werd, woonden zij en haar mama gedurende twee maand bij ons thuis. Haar mama, Margarita, is nu pas 38 jaar oud. Ze kreeg haar eerste kind toen ze dertien was. Zwanger door misbruik, hulpeloos en in de war kwam ze in Taponi terecht. We gingen samen op weg, nu eens intens,

dan weer van op afstand, nu eens goed, dan eens minder goed. Door veel wel en wee samen zijn we een beetje familie van elkaar geworden, en zo werd ik dit jaar nog eens “meetjelap”. Gael is een blij kind en Anahi kwetsbaar verwonderd.”

Dan is er het verhaal van ‘Joris’ : Joris is een jongeman wiens geschiedenis nauw met Inge en met Taporì verweven is. Hij werd als premature baby ‘gered’ en ‘geadopteerd’ door een Duitse mevrouw, een kennis van Inge. Zijn leven hing aan een zijden draadje en hij haalde het maar net ... door toedoen van de vrouw die hij zijn mama noemt. Hij werd geboren in een onherbergzaam gebied hoog in de Andes waar geen medische voorzieningen waren en waar niemand voor hem kon zorgen. Hoogst waarschijnlijk ten gevolge van deze slechte start heeft hij een licht mentale beperking, Joris is echter goed opgevoed, voorkomend en beleefd ... maar tegelijk alleen op de wereld. Na het overlijden van de Duitse mama was Joris een tijdlang op de dool, niet in staat om op een degelijke manier voor zichzelf te zorgen, niet altijd in staat om het ‘goede’ van het ‘kwade’ te onderscheiden was Joris een tijdlang een vogel voor de kat ... tot Taporì hem op het spoor kwam en ervoor zorgde dat hij opnieuw een menswaardig bestaan kon opbouwen. Momenteel huurt Joris een kamer bij mensen waarvan men weet dat ze te goeder trouw zijn en komt hij verschillende dagen per week ‘helpen’ op Taporì, waardoor hij dan weer zijn huur kan betalen. Hij is een fiere ‘hulpkok’ in de keuken inclus koksmuts en schort en in de namiddag kan hij terecht in de bieb waar hij allerlei taalspelletjes doet (kruiswoordraadsels, woordzoekers...) en waar hij de krant en eenvoudige boekjes kan lezen. Hij is er fier op zowel Engels als Duits te kunnen praten – een beetje, dankzij zijn mama – Joris is op zijn manier heel communicatief en open maar moet regelmatig op zijn plaats gezet worden als hij té vrijpostig wordt. Ook hij dankt zijn menswaardig bestaan aan Taporì.

Ecuadorianen in Europa

Op het vliegtuig zit Annie naast een mevrouw die terugkeert naar Ecuador na de hele zomer in Valencia, Spanje gewerkt te hebben. We vernemen dat sinds de economische crisis van eind jaren '90 veel Ecuadorianen geëmigreerd zijn naar Spanje, Italië en naar de VS. Zij werken daar in de landbouw, in de horeca en in de constructie. Ook Fredy onze taxichauffeur vertelt dat hij vroeger toen hij nog vrijgezel was enkele jaren in Italië gewoond heeft. Hij verkocht daar Zuid-Amerikaanse kledij en gadgets op de markten en wij vragen ons af of de mensen die wij hier zien op marktjes en op festivals soms ook Ecuadorianen zijn ... tot op dit moment waren wij ons hier niet van bewust ...

Het lange weekend van 1 november

Hier in Ecuador wordt het feest van Allerheiligen niet gevierd, des te meer is 1 november de voorbereiding voor het feest van Allerzielen of de día de los muertos. Rondom de kerkhoven heerst grote bedrijvigheid : graven worden opgepoetst, bloemen en kransen worden aangevoerd ... maar wat speciaal is : hier wordt op het graf ook een maaltijd genuttigd, er wordt gegeten, gedronken en gezongen en op die manier eer betoond aan de overledenen, sommigen brengen zelfs de nacht door op het kerkhof. Ook op 'ons' kerkhof, hier in Pomasquí, is het tijdens de avonduren een komen en gaan, langsheen de straat staan stalletjes opgesteld die bloemen, eetwaren en drank verkopen.

Guaguas de pan en Colada Morada staan dagelijks op het menu. Guaguas zijn 'broodbaby's' versierd met streepjes kleurrijk glazuur : voor de inheemse bevolking geven ze de overtuiging aan dat de overledenen de onschuld van de jeugd terugkrijgen als ze sterven. De paarse colada morada wordt gemaakt door een inheemse sinaasappelachtige vrucht genaamd naranjilla en babaco – een neef van de papaja – in te koken samen met bramen, ananas, korenbloem en kruiden zoals kaneel, kruidnagel, zoete peper, limoengras, limoen verbena, sinaasappelblad. Recepten worden van generatie op generatie doorgegeven en net zoals de bijeenkomsten op de graven waar mensen van alle rang en stand samenkomen, is er een traditie betrokken bij het samen eten van de twee voedingsmiddelen. Het brood wordt ondergedompeld in de warme drank en het hoofd wordt eerst opgegeten, men denkt dat dit slechte gedachten wegneemt.

Ook op Tapori is men reeds de ganse week in de weer met het koken en bakken van deze traditionele gerechten : we krijgen veel uitleg en mogen ruiken en proeven, de vrouwen zijn echt fier op deze voor hen zeer speciale traditie. Het is specifiek Ecuatoriaans en door hun gezamenlijk enthousiasme besmetten ze ons met het virus van de colada morada, onvergetelijk !

Hoe dan ook, op deze speciale dag zijn we uitgenodigd door Inge om samen met haar man Saulo naar Otavalo te rijden en daar onder andere ook het kerkhof te bezoeken. Otavalo ligt op ongeveer twee uur rijden van Quito in de provincie Imbabura. Saulo heeft een optreden in de buurt – hij wordt vanavond door zijn busje opgehaald in Otavalo - en aldus gaan we samen op stap : omdat er zoveel te beleven valt is er een dagprogramma opgesteld : eerst gaan we wandelen in de Laguna de Mojando later zullen we het kerkhof en de Incamarkt bezoeken.

Maar eerst gaan we onderweg samen ontbijten in het stadje Cayambe, genoemd naar de vulkaan Cayambe (2850m) en bekend als dé koekjesstad van Ecuador (weerom een typisch Ecuatoriaanse traditie !). De koekjes noemen hier bizcocho's, ze zijn eenvoudig gemaakt van een gistdeeg met bloem, eieren, melk en boter en een weinig peper en zout. Je kan ze als zoete koekjes eten maar ook als zoute koekjes met een hartig beleg. We ontbijten met heerlijk vers fruitsap (van inheemse vruchten zoals de naranjilla), échte koffie (of doorloop koffie zoals ze hier zeggen) en koekjes met gebakken eieren, staafjes kaas en dulce de leche, opnieuw een heerlijke ontdekking.

Dulce de leche :

is een karamelpasta - zijdezacht van structuur en met een heerlijke smaak - die bekend is in grote delen van Latijns-Amerika, ze noemen het de Nutella van Zuid-Amerika ! Dulce de leche (zoet van melk) is gemaakt van gecondenseerde melk : je zou het zelf kunnen maken door een blikje gecondenseerde melk 3 uren lang in te koken, zonder het blikje te openen ! Dit wordt echter ten stelligste afgeraden omdat de blikjes van vandaag niet tegen deze verwarming bestand zijn en bijgevolg ontploffen ! Dulce de leche ontstaat door de zogenaamde Maillard-reactie : het is een reactie die plaatsvindt tussen de aminozuren (van de melkeiwitten) en de suiker. Daardoor ook wordt de bruine kleur bereikt, ze gebruiken het in bakrecepten maar ook op de boterham en wij hier ... op de bizcocho's : mmmm.

Naranjilla of Lulo :

komt van nature voor in de Andes, het is een fruitsoort die zich situeert tussen limoen en appelsien of rabarber : de vrucht is oranje-keurig en wordt uitgeperst (heeft een dikke schil), zeer gezond en vaak in fruitsappen verwerkt. Wij houden erg van de smaak van dit regionaal product !

Het spreekt vanzelf dat we veel stof hebben om over te praten en Inge besluit om het kerkhof van Otavalo op de terugweg te bezoeken en eerst naar la Lagunas de Mojanda te gaan. Dit is een mooie maar moeilijk bereikbare en daardoor ook zeer onge-repte plaats waar we zullen wandelen. We wandelen met in de verte het zicht op de Fuya Fuya, die zich vandaag in de wolken verbergt. De bergen om ons heen zijn 4000 m hoog, wij

wandelen op een hoogte van 3230 m. De Laguna zelf is prachtig, het wolkenspel weerspiegelt zich in het water dat nu eens alle tinten van blauw, dan weer alle tinten van groen tot zelfs zwart vertoont. Het is een mooie, niet al te zonnige dag, we genieten volop van de schitterende zichten, van de stilte en van het gezelschap. Bij onze terugkeer naar de startplaats waar de auto staat houden we stil bij een shelter met daaronder twee vrouwen die bananen en mais roosteren, enkele stukken vlees, maar die ook een thee bereiden met kruiden uit de omgeving die de hoogteziekte zouden tegenhouden. We kopen voor elk een warme banaan met stukjes kaas, we drinken een theetje en we raken in gesprek (vooral Saulo dan...). De vrouw vertelt dat ze twee broers heeft die in Antwerpen wonen en die muzikant zijn, zij komen enkel nog als toerist naar Ecuador en dit zijn haar woorden 'ze lijken zelfs niet meer op mij'. Een merkwaardige ontmoeting in het midden van niemandsland. Hoewel we heel weinig mensen ontmoeten, doet zich toch weer iets bijzonders voor : we praten met een groepje mensen en speciaal met een man die Saulo herkent van 30 jaar geleden, op het seminarie. Saulo is inderdaad voor hij Inge leerde kennen enkele jaren in het seminarie geweest, nu is hij door Jayac een bekend figuur in Ecuador (een B.E. grapt Inge, hij wordt op straat heel vaak herkend en aangesproken onder andere voor selfies !). Enkele jongeren met 4X4's en lawaaierige muziekboxen blijven gelukkig net buiten gehoorsafstand. Inge vertelt over vroeger, toen ze hier kwamen kamperen met vier kleine kinderen, toen ze een moeilijke weg namen met de auto over de berg, langsheen modderpaden (iets wat ze nu zeker niet meer zou doen), hoe koud het was 's nachts met de kinderen ... er kwamen mooie herinneringen naar boven. De 'goede' weg naar de Laguna is trouwens ook een weg met putten en

opgebroken stukken waar we maximum tussen de 10 en 30 km per uur konden rijden.

Na de wandeling trekken we naar Otavalo waar we eerst een bezoek brengen aan het reusachtige kerkhof dat zich uitstrekt over een heuvel. De overheersende kleur is wit en op de smalle paadjes tussen de graven lopen vele mensen met bloemen en kransen, speciaal is ook dat we gewoon op de graven konden lopen. We ontmoeten ganse families die op het graf van hun dierbaren samenkomen : ze hebben eten en drinken bij zich , af en toe is er ook een gitarist die een populair deuntje ten beste geeft, de sfeer is ernstig, serieus en ingetogen ; vele graven zijn versierd met bloemen en boeketten. Op de verschillende toegangswegen staan stalletjes met bloemen en kransen opgesteld, maar er zijn ook eetgelegenheden waar gekookt en gebakken wordt : om mee te nemen naar de graven of met tafels en stoelen om ter plaatse te verorberen.

In de stad Otavalo komen we midden in een Halloween feest terecht, honderden kinderen en ouders lopen verkleed op straat en krijgen blijkbaar lekkers aan de verschillende standjes van de lokale handelaars. Eerst gaan we eten en later bezoeken we nog de typische Inca markt waar talloze stalletjes proberen hun waren aan de man te brengen, we zijn een beetje laat, de marktkramers pakken hun waren al in en het begint ook nog te regenen ... waardoor we in snel tempo teruggaan naar de auto. Deze markt is wereld bekend en enorm uitgebreid, de verkopers zijn vasthoudend en proberen kost wat kost hun waren aan de man te brengen.

Nadat Saulo naar zijn optreden vertrokken is gaan we op de terugweg (het wordt al donker) nog eens langs bij lokale verkopers van rieten manden, onderleggers, mandjes ... Inge komt hier

dikwijls langs : het zijn eenvoudige kraampjes langs de weg en de aangeboden waren zijn allen van eigen makelij : riet, gedroogd gras en stro wordt geweven tot prachtige mandjes : een eeuwen-oude traditionele kunst die niets te maken heeft met de toeristische nabootsing (uit China?), de verkopers zijn afwachtend vriendelijk, alsof ze moeilijk kunnen begrijpen dat we het goed menen en hun kunst naar waarde schatten !

In het donker zien we dikwijls roze/rode lichtvlekken die een bijzonder lichtspektakel veroorzaken. De uitleg is heel eenvoudig : het zijn serres die 's nachts verlicht worden : Ecuador is namelijk de nummer 1 op de wereld qua rozenteelt. De groeiomstandigheden zijn hier ideaal : Ecuador heeft namelijk een heel constant klimaat, waarbij de temperatuur vrijwel altijd tussen de 17 en 24 graden Celsius ligt. Bovendien liggen de meeste kwekerijen in het vruchtbare Andesgebergte (rijke vulkanische grond), in de buurt van de evenaar. De combinatie van de hoge ligging en de positie ten opzichte van de evenaar, resulteert in een situatie waarbij de afstand van de kwekerij tot de zon relatief 'kort' is. De lichtintensiteit is dus hoger, waardoor de rozen intense kleuren krijgen (fotosynthese). Deze kwekerijen zijn eigendom van Nederlanders en van Israëli's.

Dit is trouwens ook de reden waarom de mensen (en wij ook) meestal het hoofd bedekken en waarom wij aangeraden worden om zonnecrème te smeren.

We mogen niet te laat thuis komen want ... de volgende dag vertrekken we om half vier in de morgen (nacht!) met een toeristenbus naar de stad Tena en naar de Amazone. Dit is een all-in tour voor ons geregeld door onze gastvrouw Cristina. Een tweedaagse reis all-in voor amper 89 dollars, inclus één overnachting : onze chauffeur is Luis en onze gidse is Mari. We reizen vooral met families, groepjes vrienden, allemaal Ecuadorianen voor wie dergelijk tripje een buitenkans is, een familie uitstapje, een extraatje ...

Naar Tena en de Amazonia

In het holst van de nacht staan we samen met Cristina op de hoek van onze straat en het avontuur kan beginnen. En een avontuur wordt het ! We moeten zwemkledij en een handdoek meehebben, muggenspray en ‘bloceador’ en watersandalen. Tena ligt op ongeveer 100 km zuidoost van Quito maar daar waar Quito midden in de Andes ligt op een hoogte van 2850 m ligt Tena in de heuvels die de oostelijke uitlopers van de Andes vormen, op een hoogte van 600 m. We gaan al onze medereizigers quasi op hun thuisadres ophalen : we rijden reeds ongeveer twee uur rond als we tot de vaststelling komen dat we nog geen 10 km van Quito verwijderd zijn ! Maar goed, ons enthousiasme is niet klein te krijgen en uiteindelijk gaan we langs de weg van de luchthaven toch richting Amazone !

Onderweg passeren we het Parque Nacional Antisana, omdat ik dit op een bordje heb zien staan kan ik ook het juiste antwoord geven op de wedstrijdvraag van Mari en krijg ik een snoepje als beloning. Onze reis heeft een ‘opvoedend’ kantje : Mari geeft onderweg heel veel tips en uitleg over hoe we ecologisch

verantwoord kunnen reizen, onze medereizigers zijn aandachtig en reageren positief op deze aanbevelingen (bv over het recyclen van afval, het respect voor de natuur). Het valt op dat vooral de kinderen goed meespelen en op het eind van het reisje wordt ook een schoolkind als winnaar van de quiz uitgeroepen.

We rijden naar Pangayacu aan de Rio Jatunyacu naar de Cascada Pakcha waar een eerste waterfestijn ons te beurt valt. De grillige en snelstromende rivier met de vele rotsblokken zorgt voor plaatsen waar we kunnen baden en waar we ons kunnen insmeren met geneeskrachtige modder, zomaar vanuit de bodem van de rivier geplukt, we doen jolig mee met de waterpret en beleven een mooie namiddag. Het valt op dat niet zoveel Ecuadorianen echt kunnen zwemmen, maar het is een geanimeerde bedoening waarbij we ook een demonstratie chocolade maken krijgen : van de cacaonoot die geroosterd en gepeld wordt, vervolgens gemalen met een handmolentje, een beetje water en aromaten erbij ... en we mogen proeven van een heerlijk stukje banaan met chocolade. Later worden we met een bootje naar een inheems dorp gebracht, waar meisjes een dansje opvoeren en waar we een fotosessie aangeboden krijgen met toekans, papegaaien, aapjes, slangen en een reuzenspin ... Allemaal heel leuk voor de mensen maar voor ons een beetje 'gemaakt', zonder daarom blasé te willen doen ... de dansmeisjes bij voorbeeld zijn helemaal niet enthousiast, het is een schijnvertoning die uiteindelijk niet veel inhoudt. Waar we wel honderd procent van genieten is van de hartelijkheid van onze medereizigers, gewone mensen die met hun gezin een uitstap maken, die er misschien voor gespaard hebben of die iets te vieren hebben ... Op het strand maken we ook kennis met de lokale lekkernij : de chontacuro of reusachtige

vette rupsen die ze roosteren en opeten, er worden geneeskrachtige en andere eigenschappen aan toegeschreven ... echter ... geen spek voor onze bek !!!! wat we wel aten is een gefrituurde vis, de 'tilapia' .

Tilapia

Tilapia is een stevige en mild smakende vis. Tilapia komt oorspronkelijk zowel uit tropisch Afrika en als uit Zuid Amerika. Tilapia is een vis die zowel in zoet, zout als brak water kan leven en veel weg heeft van de baars. Tilapia is erg gemakkelijk te bereiden. Een interessant feitje over de tilapia vis is dat hij een van de oudste vissoorten ter wereld is. Deze vis is al meer dan 4.000 jaar bekend bij de mens en werd in het oude Egypte zelfs vereerd als een heilige vis. De oude Egyptenaren beschouwden de tilapia als een symbool van vruchtbaarheid en wedergeboorte vanwege het vermogen van de vis om zich snel voort te planten en zich aan te passen aan verschillende omgevingen.

De tilapia vis heeft een milde en subtiele smaak die vergelijkbaar is met die van andere witvissoorten zoals kabeljauw en heek. Het uiterlijk van de vis is opvallend met zijn zilveren schubben, roze vinnen en een kenmerkende zwarte vlek op de staartvin.

Salchipapas

(een Spaanse samentrekking van salchichas en papas , wat worst en aardappelen betekent) is een fastfoodgerecht dat oorspronkelijk uit Peru komt, maar populair is in veel Latijns-Amerikaanse keukens. Het is een gerecht dat bestaat uit hele of in plakjes gesneden worsten, geserveerd met gebakken aardappelen en verschillende sauzen soms met koolsla en schijfjes tomaat. Net als andere lichte gerechten, zoals empanadas en de traditionele anticuchos , worden salchipapas tot laat in de avond verkocht.

We gaan slapen in een eenvoudig hotel midden in de groene natuur, de Kuyana Amazon Lodge, we zijn met velen en het duurt een tijdje vooraleer ieder zijn plek gevonden heeft. Dan krijgen we een lekkere maaltijd (het is ondertussen reeds donker), geserveerd in de buitenlucht op een veranda en ... tot mijn grote verrassing word ik reeds als 'jarige' gevierd. Blijkbaar een traditie op deze reisjes : alle jarigen van de eerste helft van november mogen een kaarsje uitblazen op de mooi versierde taart en iedereen krijgt een stukje taart.

Maar de avond is nog niet ten einde : we gaan met de bus naar de feestelijkheden in het stadje Tena ! Het zijn jaarlijkse feesten genaamd 'Alcaldía de Tena' een volksfeest om de stichting van Tena te vieren op 30 en 31 oktober. En er is volop ambiance. We spreken een plaats af waar we om 11pm zullen verzamelen en ieder kan vrij rondlopen en genieten van dans en muziek. Er staan kraampjes langsheen de weg, er is een enorme uitkijktoren en we genieten optimaal van de sfeer ... we dansen zelfs mee in de lange sliert van mensen die op het ritme van de samba, de mambo, de rumba, chachacha, de conga, de

lambada, de merengue ... hun weg zoeken langsheen het parcours van de fiësta ! Het is ongelooflijk druk maar iedereen is goed gezind en we merken weinig van de zogenaamde risico's op diefstal en geweld ... er is wel heel veel politie aanwezig, dat wel.

De volgende dag ontbijten we in groep en vertrekken we met de bus naar een volgend waterparadijs genaamd de 'Laguna Azul', een populaire bestemming voor waterpret met verschillende bassins, stroomversnellingen, rotsblokken, ook kraampjes en souvenirwinkeltjes. We brengen er de ganse voormiddag door : we gaan ons te buiten aan zwempartijtjes tussen de rotsblokken, we eten lekkere mangostaafjes en kopen onnut-tige prullaria : de tijd vliegt voorbij en na een lange busreis terug is het reeds donker als we in het ons vertrouwde Pomasquí afgeleverd worden.

Stoeiend in het snel stromende water ontmoeten we talrijke jongerengroepen en families en het valt mij op dat velen Kichwa spreken : een zangerige klinkerrijke taal met duidelijk gearticuleerde medeklinkers.

Quechua

*(ook Quichua, Kichwa/Kechua of Qhiswa/Qheswa - in de eigen spelling benoemd en geschreven als Runa simi of **Qhichwa shimi**) is een indiaanse taalfamilie en macrotaal zonder bewezen verwanten. De taal wordt gesproken door circa 8-10 miljoen mensen in een gebied dat zich uitstrekt van Zuid-Colombia tot Argentinië, in het bijzonder in Peru (ca. 4,5 miljoen), Ecuador (ca. 1,5 miljoen) en Bolivia (ca. 2,9 miljoen).*

Quechua was de belangrijkste voertaal van het Inca-rijk (Tawantinsuyu) in de 15e en 16e eeuw. Het percentage moedertaalsprekers van het Quechua bekeken op de totale bevolking van de Centrale Andes is in de loop der tijd echter sterk afgenomen. Dit komt door de dominantie van het Spaans en Portugees in bijna heel Zuid-Amerika. Quechua wordt geschreven met het Latijnse alfabet in een spelling beïnvloed door het Spaans.

Onze chauffeur Tony is onze vriend geworden, hij is een echte Latino charmeur en gelukkig niet alleen in jonge meisjes geïnteresseerd. Nee, hij waardeert ook leeftijd en wijsheid in een vrouw (smiley) of is het gewoon een kwestie van public relations ??? Hoe dan ook : we nemen afscheid met een hartelijke omhelzing en ons Amazone avontuur mag als geslaagd beschouwd worden. We hebben genoten van een ons onbekend deel van Ecuador, een klein deeltje van het machtige Amazonegebied met zijn immense groenheid en diverse fauna en flora, we hielden ook veel van onze medereizigers : families en vrienden die samen enorm genoten en die op hun beurt ook in ons geïnteresseerd waren ... en o ja, we op terugweg zijn we nog langs een dierentuin gepasseerd : wij, als verwende reizigers, waren niet erg onder de indruk van de aanwezige dieren. Het park echter - waar we midden in een tropische regenbui doorheen denderden - was buitengewoon mooi met reuze bamboes en abondante vegetatie ! We lieten ons ook vertellen dat het leven in de Amazonas heel ontspannen en heel basic is, een beetje een blote voeten eco paradijs ...

Het klimaat

Quito wordt weleens aangeduid als de "stad van de eeuwige lente" vanwege zijn jaarrond zacht klimaat. Volgens de klimaatclassificatie van Köppen heeft de stad een subtropisch hooglandklimaat (Cfb) of een gematigd mediterraan klimaat (Csb). Het onderscheid tussen beide klimaten is de al dan niet aanwezigheid van een droge zomer. Vanwege de ligging op de evenaar kent Quito twee periodes wanneer de zon het hoogst aan de hemel staat : zowel in maart als in september. Het is ook in deze twee "zomer"-periodes dat de ITCZ met zijn zware regens over de stad trekt van noord naar zuid (in september) en omgekeerd (in maart). Na de equinox van september, volgt er geen droog seizoen: ook van november tot januari blijft er neerslag vallen (wanneer de zon terug iets lager aan de hemel staat). Er is slechts één drogere periode, tussen de equinox in maart en de equinox in september: van begin juni tot begin september. Dit droge seizoen wordt ter plaatse aangeduid als "zomer". Het natte seizoen start eind september en duurt tot en met mei en wordt lokaal benoemd als de "winter".

De temperaturen zijn er het hele jaar gematigd, wat relatief uitzonderlijk is en Quito de naam "Stad van de Eeuwige Lente" oplevert. De laagste gemiddelde maandtemperatuur bedraagt 15,5 °C, de warmste 15,9 °C. De maand met de hoogste gemiddelde middagtemperatuur is september met 22,3 °C. De maand met de laagste gemiddelde middagtemperatuur is maart (ondanks de hoge zonnestand) met 20,8 °C. In maart en april valt er de meeste neerslag.

De uitzonderlijke droogte en de power cuts

Wij hebben hier in Ecuador genoten van een uitzonderlijk mooi weertje : alle dagen volop zon, temperaturen tussen 22 en 28 graden, quasi geen regen (jammer voor de elektriciteit, maar heel aangenaam voor ons). Het wordt licht om ongeveer 6u 's morgens en het wordt donker om ongeveer 6u 's avonds, we bevinden ons immers pal op de evenaar of zoals ze hier zo graag afficheren op T-shirts en dergelijke : 0° 0° 0°. Zelfs de nachten zijn niet koud, we genieten van een klare heldere hemel met een heldere maan en met veel sterren en we worden gewekt door de eerste zonnestralen. We vernemen dat het – gelukkig na ons vertrek – al snel is beginnen regenen en dat zo rond nieuwjaar de power cuts ook tot een verleden tijd behoren. Gelukkig voor de mensen, maar vooral ook voor de handelaars en kleine bedrijfjes. Een vrouw vertelt ons dat ze enkel kan werken als er elektriciteit is en dat ze ook haar dag en nachtschema daaraan moet aanpassen, wat uiteraard problemen met het bioritme met zich meebrengt. Op onze reizen zijn we getuige van deze uitzonderlijke droogte die nu al maanden duurt : de gewassen zijn uitgedroogd, het water in de lagunes is drastisch gedaald, de aarde is hard en zanderig ...

Op 24 september 2024 werden drie krachtcentrales stilgelegd omdat het water een uitzonderlijk laag peil had bereikt. De regering zag zich genoodzaakt power cuts in te voeren, tot 12 uur per dag. Later tijdens ons verblijf was er ook sprake van water rantsoenering in bepaalde gebieden, maar daar hebben wij niets van gemerkt. We horen veel kritiek op de regering en op president Daniel Noboa : de oorzaak zou liggen bij het slechte onderhoud van de centrales, er zou kunnen elektriciteit aangekocht worden in Colombia, er zouden oplossingen zijn ... maar tegenover de economie en tegenover 'gewone mens' faalt de regering eens te meer ! De power cuts brengen een hele organisatie met zich mee : de uren van de cuts wisselen per streek en per week, via een app

worden de uren meegedeeld ; bovendien zijn er bepaalde uitzonderingen bijvoorbeeld tijdens vakantiedagen of in het weekend. Heel moeilijk om volgen ! Bepaalde nutsvoorzieningen zoals ziekenhuizen - waaronder ook Taporí valt – krijgen gelukkig wel 24u op 24u stroom en daar hebben we dus altijd elektriciteit ! De scholen vallen echter niet onder dit systeem zodat er vaak geen of slechts beperkt les kan gegeven worden (horen we van Monse en Juan). Voor ons is het ook puzzelen en afwachten wanneer we internet hebben of wanneer we onze zaklamp boven moeten halen, zo zijn we een paar keer heel vroeg gaan slapen, tja, wat doet een mens 's avonds, in den vreemde, zonder licht en zonder internet ? Met ons telefoonkaartje van Ecuador hebben we eerst geen mobiele data, later kopen we dan wel extra data kwestie van bereikbaarheid. Annie staat vaak om 5u in de morgen op om te werken op de pc, onze Ecuadorianen maken vooral gebruik van het lampje van hun gsm, we moeten erover waken dat de gsm's opgeladen worden tijdens de uren mét elektriciteit, we kunnen geen douche nemen omdat het warm water op elektriciteit werkt, we vieren verjaardagen bij het licht van een zaklamp, ijskast en diepvries moeten in de gaten gehouden worden, in vele winkels is het donker ... De grote warenhuizen en winkelcentra beschikken zelf over enorme generators, bij de kleine winkeltjes en restaurants staan vaak buiten kleine, zeer luidruchtige en vervuilende exemplaren te draaien, een totaal nieuwe business is de verkoop van generators ... dit alles is tijdelijk en de Ecuadorianen gaan er op het eerste zicht vrij flegmatisch mee om, het spuien van kritiek op de regering – blijkbaar net zoals bij ons een geliefkoosd onderwerp – draait op volle toeren ! Gelukkig zijn de prachtige sterrenhemel en de eventuele volle maan extra goed zichtbaar in deze totale duisternis !

's Avonds is het even zoeken wat we kunnen doen zonder licht en zonder internet en zonder elektriciteit : ikzelf heb hier het fenomeen 'podcast' leren waarderen, ik heb er talloze beluisterd en er enorm van genoten. Annie heeft zich dan weer helemaal aan het klossen gewijd : bij het licht van haar sterke en oplaadbare

magnetische zaklamp heeft zij ‘kantjes’ geklost om cadeau te geven aan Inge en aan Cristina, om cadeau te geven aan de familie toen we uitgenodigd werden voor de verjaardagsfeestjes ... weliswaar geen ideale omstandigheden maar waar een wil is, is een weg !

België is hier trouwens goed gekend !

*Dit keer niet omwille van onze voetballers maar omdat de oud-president **Rafael Vicente Correa Delgado** sinds zijn verbanning en veroordeling in Brussel woont, samen met zijn Belgische echtgenote die hij leerde kennen aan de Universit  de Louvain. Hij heeft de status van erkend politiek vluchteling.*

Met behulp van zijn eigen vorm van 21e-eeuws socialisme verhoogde Correa's regering de overheidsuitgaven, verminderde de armoede, verhoogde het minimumloon en verhoogde de levensstandaard van Ecuador. Tijdens zijn ambtsperiode bracht Correa politieke stabiliteit en sociale vooruitgang. Door natuurlijke hulpbronnen zoals olie van staatswege te ontginnen, konden veel Ecuadoranen uit de armoede klauteren en toegang krijgen tot onderwijs. Als linkse president bouwde Correa ook de infrastructuur van Ecuador uit.

Op 2018 beval een rechter in Ecuador een arrestatiebevel voor Correa en in april 2020 werd hij bij verstek veroordeeld tot 8 jaar gevangenisstraf. Een door zijn tegenstanders georchestreerde aanklacht, ‘zegt men’.

Feit is dat de meeste mensen die wij hier kennen uitgesproken pro Correa zijn en zijn presidentsperiode als het ware verheerlijken.

Momenteel is Daniel Noboa de jongste en minst ervaren president ooit van Ecuador. De zakenman haalde het in 2023 in de tweede ronde van de linkse kandidaat Luisa González (gesteund door Correa). De onervaren Noboa won onder meer dankzij zijn belofte om het drugsgeweld in Ecuador aan te pakken. In mei 2025 zijn er opnieuw verkiezingen.

Ecuador zit geklemd tussen Colombia en Peru, twee van de grootste cocaïneproducenten in de wereld. Verschillende drugsbendes vechten een gewelddadige strijd uit om de controle te krijgen over de smokkelroutes die meer en meer via Ecuador lopen. Met alle gevolgen van dien: de strijd heeft geleid tot een explosie van geweld. Vorig jaar werden er 4800 geweld gerelateerde doden geregistreerd, een verdubbeling tegenover 2021. Dit jaar zijn er al meer dan 3500 zulke moorden gepleegd. Minstens eentje haalde het wereldnieuws, toen de presidentskandidaat Fernando Villavicencio tijdens de campagne werd doodgeschoten. Een moord waarin de hand van drugskartels werd gezien : 7 verdachten die bij die moord betrokken zouden zijn, zijn intussen zelf vermoord.

Met Fredy naar PAPALLACTA en het Parque Nacional CAYAMBE-COCA

Deze trip is een tip van Inge : zij leert ons Fredy kennen, taxichauffeur en bestuurder van het busje van Jayac. We plannen een dagtrip naar Papallacta (3200 m hoogte) en het nationaal park om te gaan wandelen en in de namiddag bezoeken we de warmwaterbronnen en -baden.

***Papallacta** is een parochie in het kanton Quijos gelegen in de provincie Napo. Het is een klein dorp op 64 kilometer ten Oosten van Quito, langs de Interoceánica (dat is de weg tussen Quito en het Amazonegebied). Het ligt tegen de oostelijke flanken van de Andes, waar de páramo overgaat in vochtig nevelwoud.*

Je vindt in deze streek prachtige thermale baden en het vlakbij gelegen natuurreservaat Cayambe-Coca biedt goede mogelijkheden om ongerept hoogland te leren kennen. Bij helder weer zijn de besneeuwde toppen van de Cayambe (5 790 m) en de vlakbij gelegen Antisana (5 752 m) te zien.

Fredy leert ons het begrip 'páramo' kennen :

Páramo is een neotropisch alpine ecosysteem in het hoge deel van de Andes, tussen de boomgrens op ongeveer 3500 meter hoogte en de sneeuwgrens op ongeveer 5000 meter hoogte. Het ecosysteem bestaat uit hoogvlakten met meren, veen en grasland, doorsneden door gletsjers gevormde valleien en afgewisseld door begroeiing met struiken en kleine bossen. De páramo wordt ook wel de spons van de Andes genoemd.

We vertrekken heel vroeg omdat de Andes dan het mooiste is, naar de avond toe is er veel kans op mist : we rijden langs Quijos en het kapelletje van de Virgen del Páramo (4000 m hoogte) maar onze bestemming is het natuurgebied rond Papallacta. Fredy ontpopt zich als uitstekende gids : hij vertelt over de laguna's, over de páramo terwijl we door een ongezien mooie streek wandelen, door de grote hoogte wandelen we traag en genieten van de zon en de staalblauwe lucht, van de weerspiegelingen in het water die prachtige kleurenvataties opleveren : blauwen en groenen, turquoise en donkerbruine tinten variëren met de stand van de zon en van de wolken, een steeds wisselend palet! Net op het verste punt van onze hike krijg ik telefoon uit Israël : ik heb mijn dochter aan de lijn !!! Ongelooflijk dat ik op deze afgelegen plek bereik heb en dat ik haar via video call deze prachtige natuur kan laten zien ... wat is de wereld klein geworden !

Maar het absolute hoogtepunt van onze trip is wanneer we dankzij Fredy's opmerkzaamheid een arcoiris of regenboog aan het bewonderen zijn - onze arcoiris vormt zich in een complete boog rondom de zon - en we daar twee condors hoog aan de hemel zien zweven op de luchtlagen. Net in de arcoiris cirkelen twee condors als kleine stipjes, het is een unieke, magische bijna mystieke belevenis, ook Fredy is in alle staten en draagt zijn enthousiasme op ons over !!!

Na het middagmaal bezoeken we de warmwaterbaden : we verwachten er eigenlijk niet veel van, maar daar hebben we ons eventjes misrekend : de Termas zijn een uitgebreid en goed georganiseerd complex met diverse zwembaden, met diverse gradaties van warmte, we vallen van de ene verbazing in de andere en amuseren ons kostelijk. We vernemen dat in deze streek bijna elk huis of hotel zijn eigen hot spring heeft. Vervuld van alle wonderen der natuur en met deze pure schoonheid nog op ons netvlies laten we ons moe maar voldaan huiswaarts rijden : wat een dag ! Met grote dank aan en waardering voor onze charmante gids ! Zijn enthousiasme voor en kennis van de natuur overweldigt ons en het is een vreugde hem te zien genieten in de warmwaterbaden !

Op 10 november, de dag voor mijn verjaardag ...

staat een familie-uitje gepland : Cristina, Marcelo, Monsé en Juan en het allerliefste puppietje Pistaccio gaan samen met ons op stap. Eerst gaan we naar de Pululahua Reserva Botánica, een uitgedoofde vulkaan waarbinnen een vruchtbare oase van 19 km² is ontstaan, van boven op de flank kijken we neer op een lapjesdeken van lieflijke landerijen en boerderijtjes, een vredig tafereeltje, ooit was dit diepe vulkaankrater ! Het is de vulkaan die we dagelijks zien vanuit Taporí, van buitenaf wijst niets erop dat dit de grootste bewoonde vulkanische krater ter wereld is ! Het is een beschermd reservaat met een unieke geologische en biologische diversiteit. De omringende hellingen van de caldera vormen een beschermende barrière en binnenin zien we een lappendeken van het agrarische landschap.

Dan gaan we op weg naar het Inca Museum genaamd Templo del Sol, maar onderweg laten we ons nog onderhouden over al-oude Inca gebruiken, een dame in traditionele Inca kledij maakt ons wegwijs in diverse antieke etherische olies en hun bijhorende weldoende eigenschappen. We strooien kruiden in een vuurpot en waaien de rook naar ons toe waarbij we eerst onze buik, dan ons hart en tenslotte ons hoofd aanraken ... dit alles begeleid door een bezwerende Inca zang. We nemen heel ernstig deel aan het ritueel in de zin van : baat het niet, het schaadt ook niet ; wel viel op hoe ernstig Cristina en co met deze materie omgaan, er wordt terecht niet gelachen met de

rituelen van hun voorvaderen. Het museum zelf is een opeenvolging van zalen met Inca symbolen met de zon in de hoofdrol : we krijgen veel uitleg, de truc met het rechtopstaand ei wordt nog eens opgevoerd kortom een kleurrijke en geanimeerde bedoening. De meest populaire attractie op de evenaar is om een ei loodrecht op een spijker te laten staan : de gelijkmatige krachten op de evenaar zorgen ervoor dat het ei in balans blijft, bij deze is ook dit ‘fact’ gecheckt ! Maar de hoofdattractie moet nog komen, eigenlijk een beetje het uiteindelijke doel van dit bezoek : we krijgen een demonstratie ‘schilderen met de hand’ van de fotogenieke en charismatische schilder en beeldhouwer Ortego Maila. In zijn atelier zijn we ervan getuige hoe hij snel en met vaste ‘hand’ een schilderij tot stand brengt. Achteraf krijgen we een bekertje coca thee aangeboden, krijgen we een proeverij van zelfgestookte likeuren, van koffie en chocolade en doen we een ‘verplichte’ rondedans samen met Aya Huma (de bekende veelkleurige gemaskerde nar) op het opzwevend ritme van de Inca muziek. De bedoeling is natuurlijk dat we deze producten aankopen en op die manier eindigt ook het bezoek. Senior Ortego is precies wel een beetje ouder dan op de vele foto’s die zijn carrière verduidelijken, er staan en hangen ook enorm veel kunstwerken : het geheel straalt een beetje een post-hippie sfeer uit. Dat de kunstenaar gevoelig is voor vrouwelijk schoon bewijzen zijn bevallige ‘assistentes’ die met grote eerbied naar hem opkijken. Ik krijg toch de indruk dat hij wat teveel van zijn coca-thee gedronken heeft : er hangt een zweverig aureooltje rond deze man die ongetwijfeld een heel knappe verschijning is : het evenbeeld van een Inca-God !

Tijd om te gaan eten in de ‘kleine’ Mitad del Mundo, het dorpje Calicala waar een miniversie van het grote monument staat. We gaan lekker eten, bezoeken het mini-monument en vertrekken al snel naar het grote gebeuren : la Mitad Del Mundo, een

hectaren park waar in verschillende paviljoenen heel wat geschiedenis verteld wordt. Vanaf de ingang wandelen we door een nagebootst dorp van 'indigenes', daarna bezoeken we het monument waar de gigantische wereldbol bereikbaar is boven op een kubus van 4 verdiepingen, elke verdieping vertelt het verhaal van een deel van Ecuador. We passeren langs de Amazonia, de Andes, de kuststreek, de Galápagos ... grappig is wel dat op elke verdieping etalagepoppen met klederdracht en gebruiksvoorwerpen staan ... het doet een beetje ouderwets aan maar toch pikken we hier en daar iets op zoals bij het handweefgetouw, bij de info over de vulkanische oorsprong van de Galápagos ... boven op het moment hebben we een 360° zicht over de omgeving waarbij vooral de verschillende windrichtingen benadrukt worden. Op het domein bezoeken we nog enkele paviljoenen waarbij er twee in het oog springen : over de Franse natuurkundigen die hier in de 18de eeuw uitgebreide onderzoeken deden en het paviljoen van de Ecuadoriaanse schilder GUYASAMIN.

Het gehele monument *La Mitad del Mundo*

is opgericht om de wetenschappelijke betekenis van de Franse geodetische missie te eren : beelden van de onverschrokken Franse ontdekkingsreizigers staan langs de boulevard die naar het hoofdmonument leidt, de naam van hun leider is Charles Marie de la Condamine. Er wordt wetenschappelijke uitleg gegeven over ‘de grootste expeditie die de wereld ooit heeft gezien’. In 1735 zond de Franse koning Louis XV een onderzoeksgroep naar Quito, toen Spaans bezit. Hij hoopte daarmee de discussie in de Academie des Sciences te beslechten over de vraag of de omtrek van de aarde rond de evenaar nu groter was dan die bij de polen. Het was een polemiek tussen de Engelse wiskundige Newton en de Franse astronoom Cassini. De laatste expeditie was uiteindelijk acht jaar onderweg, onder moeilijke veldomstandigheden maakten ze een meting van een meridiaan boog van drie graden in de vlakte ten noorden van Quito en aldus werd de stelling van Newton bevestigd : de aarde is bij de polen wat afgevlakt en rond de evenaar wat uitgezet. Aldus legden ze de basis voor verder nauwkeurige meting van de aarde, bovendien ontsloten de expeditieleden met hun aanvullende onderzoeken en reisverslagen het onbekende koloniale Zuid-Amerika en maakten Europa attent op de mogelijkheden van rubber en van kinine, een middel dat lang gebruikt werd tegen malaria.

De nulmeridiaan is van alle mogelijke meridianen diegene die als nullijn aangewezen is, deze nullijn is van belang bij cartografie, navigatie en landmeetkunde omdat ze samen met de evenaar de oorsprong geeft van geografische coördinaten voor plaatsbepaling op aarde. Waarvan de evenaar een vanzelfsprekende

keuze is omdat deze haaks staat op de aardrotatie en precies in het midden tussen de polen ligt. Al deze aspecten worden in het paviljoen besproken en uitgelegd.

Het tweede paviljoen dat onze aandacht trekt is dat van de schilder **Oswaldo Guayasamin (1919-1999)** : hij wordt gezien als één van de belangrijkste kunstenaars van Ecuador, hij bestaat bekend om zijn sociaalkritische schilderijen waarin hij het lijden van het Latijns-Amerikaanse volk weergeeft. Mensen met verweerde handen en met tranen in de ogen, skeletachtige figuren die hun handen ten hemel heffen komen veelvuldig voor. Pablo Picasso had een belangrijke invloed op zijn stijl : de gezichten hebben vaak twee kleuren, evenals de ogen : het zijn indringende beelden, van een vreemde schoonheid ook, universeel en beklijvend. Een kunstenaar om niet te vergeten !

Nadat we ons aan al deze info gelaafd hebben, is het tijd voor 'een feestje' ! Samen met de familie van Cristina en met Inge en Saulo gaan we eten in het befaamde 'El Horno' : Annie en ik trakteren iedereen op pizza en het wordt een ontspannen avond, met als hoogtepunt de reuze kader voor het kiekje waarin we allemaal samen vereeuwigd worden ! El Horno schenkt een taartje met een kaarsje en 8 lepeltjes, na het Happy Birthday lied tast iedereen toe ... Opvallend ook is dat hier niet of nauwelijks alcohol gedronken en geschonken wordt, op restaurant drinken we meestal heerlijke huisgemaakte citroenlimonade, geserveerd in grote kannen, aperitieven of toasten met alcohol doen ze hier niet. Annie heeft wel een klein flesje van haar befaamde Limoncello mee en op het feestje voor Marcelo nipt iedereen (behalve de jeugd) van het heerlijk drankje, er worden grapjes gemaakt over Cristina die onmiddellijk begint te blozen en te giechelen ...

11 november 2024 : 73 jaar, feestje op Taporí !

Voor mijn verjaardag is door Annie en door de twee klassen op Taporí ook een echt verjaardagsfeestje voorbereid ! Er zijn slingers en ballonnen, in de keuken hebben ze een lekker reuze cake met 'felicidades' gebakken, er zijn speeches en er wordt gezongen. De kinderen en volwassenen smullen van de cake met lekkere verse fruitsla ... door de luidsprekers worden populaire Ecuadoriaanse liedjes uitgestuurd. Mijn bijdrage hierbij is 'Leef' van André Hazes, als alternatief voor het vreselijke 'Un cerveza por favor', dat ze hier kennen door Brugse stagiaires ... iedereen en niet het minst de kinderen geniet mee van het leuke feest ... bedankt, Annie !

DE RIJCKE, Joos (Mechelen, 1498 – Colombia, 1578) **minderbroeder en missionaris.**

Joos de Rijcke is de oudste zoon van een gezin van dertien kinderen, van wie er amper zeven de volwassen leeftijd bereikten. Zijn vader, Joos de Rijcke, is de nazaat van een geslacht waarvan de naam voor het eerst opduikt in de 13^e eeuw, in de abdij van Grimbergen. Zijn moeder, Johanna van Marselaer, stamt van haar kant uit een geslacht van Brabantse notabelen met een eigen wapenschild uit de Middeleeuwen. De familie de Rijcke van Marselaer onderhield zowel door haar sociale als geografische positie banden met de wereldlijke en geestelijke machthebbers van de 16^e eeuw. Joos de Rijcke groeit op in zijn geboortestad Mechelen, waar ook de twee jaar jongere Keizer Karel opgroeide.

In 1515 treedt Joos de Rijcke toe tot de Orde der Franciscanen in Gent. Daar bevindt zich ook de ruim twintig jaar oudere Pieter van der Moere, die als Pieter van Gent, alias “Pedro de Gante”, bekend werd voor zijn rol in de kerstening van Mexico. Vooral een brief uit 1529 waarin de rol van Pieter van Gent wordt belicht, moet diepe indruk hebben gemaakt op de eenendertigjarige Joos de Rijcke. In die brief is onder meer sprake van de mensenoffers die de inboorlingen brachten en van het aantal ongelovigen die bij duizenden werden bekeerd. Afgoden en tempels werden vernield. Samen, zo stelt de briefschrijver, worden vervolgens kerken gebouwd ter ere van het ware geloof.

In 1532 neemt Joos de Rijcke deel aan een kapittel van zijn orde in Toulouse. Dat is op aandringen van Isabela van Portugal, de echtgenote van Keizer Karel, gewijd aan de toekomstige missies in de Nieuwe Wereld. Een minderbroeder die Francisco Pizarro en Diego de Almagro vergezelde bij de verovering van Perú, Juan de los Santos, neemt er het woord. Ook wordt een boodschap van Pedro de

Candia een van de dertien conquistadores die zwoeren het voormalig Incarijk voor de koning van Spanje te zullen innemen, voorgelezen. Toch zal het nog een jaar duren eer Joos de Rijcke, samen met drie andere Vlaamse broeders, naar Amerika inscheept.

Na vele omzwervingen, onder meer in Nicaragua, komt het gezelschap ten slotte op 1 augustus 1535 aan land in Tumbes, Perú. Na via Tumibamba, de vernielde geboortestad van Huayna Capac, door de Andes te zijn getrokken, komt Joos de Rijcke ten slotte aan in Quito op 6 december 1535. Dat is dag op dag één jaar nadat Sebastián de Belalcázar San Francisco de Quito stichtte op de ruïnes van de voormalige Incastad, nota bene geboorteplaats van Atahualpa.

Zo wordt Joos de Rijcke de auteur van het eerste reisverslag in het Diets – het toenmalig Nederlands – over het voormalig Incarijk. In de bewuste brief aan zijn ouders van 6 maart 1536 spreekt hij zijn diepe bewondering uit voor de realisaties van de Inca's. De bouwwerken die door de conquistadores gedeeltelijk zijn vernield, doen hem denken aan die van de Romeinse keizers. De gevlochten hangbruggen, maar ook de door berg en dal slingerende wegen en de zogeheten “tambo's”, met proviand uitgeruste rustplaatsen, zijn in zijn ogen ongeëvenaard. Het is weliswaar jammer dat ze geen God kennen en de zon aanbidden, zo stelt de briefschrijver, maar wanneer zij een eed doen op Moeder Aarde zoals een christen op de Heilige Drievuldigheid, houden zij er zich ook aan. Voorts neemt Joos de Rijcke de goudkoorts van de Spanjaarden op de korrel, alsook hun wreedheid ten aanzien van de plaatselijke bevolking. Niettemin is hij van oordeel dat deze laatste, ondanks het geweld haar aangedaan door de conquistadores, makkelijk bekeerd zal kunnen worden.

In Quito wordt Joos de Rijcke door de aldaar reeds gevestigde kolonisten met open armen ontvangen, al was het maar omdat hun al elf maand de mis niet is opgedragen. Op de gedeeltelijk door brand vernielde paleizen van Huayna Capac, de keizer van de Inca's, vader

van Atahualpa en Huáscar, bouwt hij aan de voet van de vulkaan Pichincha het klooster van Quito. Tot vandaag geldt dit als een van de grootste van Zuid-Amerika. Hij doopt de zonen van Atahualpa en werpt zich op als verdediger van de rechten van de indianen. Het doel was een indiaanse adel in stand te houden die als buffer zou fungeren tussen de conquistadores en de rest van de indianenstammen.

Joos de Rijcke, die zelf zijn naam eerst verspaanste tot “Jodoco Ricke”, zou als eerste het graan naar de Nieuwe Wereld hebben gebracht in een aarden pot waarop in het Diets geschreven stond : “Gij die mij siet, vergeet God niet !” Alexander von Humboldt, de Duitse ontdekkingsreiziger, is de eerste geweest om dit te melden nadat hij in 1801 het klooster van Quito bezocht. Hoe dan ook introduceert Joos de Rijcke, benevens het graan, ook de perzik en de wijnrank in Amerika, dat sedert mensenheugenis de in Europa op dat ogenblik nog onbekende maïs, aardappelen en quinoa verbouwde. Het graan en de wijnrank waren wellicht, volgens de getuigenis van Joos de Rijcke zelf, bedoeld om hosties en miswijn voor de eucharistie aan te maken. Hij stelt namelijk in een van zijn bewaarde brieven dat hij al wat nodig was voor de mis had meegenomen.

Joos de Rijcke leert de plaatselijke bevolking diverse landbouwtechnieken. Het fronton van het parlement in Quito bevat trouwens een halfreliëf waarop Joos de Rijcke met een os en een ploeg wordt afgebeeld. Joos de Rijcke leert de indiaanse bevolking ook lezen en schrijven. Hij sticht een muziekschool waarin het bespelen van zowel blaas- als snaarinstrumenten wordt onderwezen, voornamelijk ten behoeve van de eucharistievieringen. Zijn medebroeder Pieter Gossael, “Pedro Pintor” genoemd, ligt aan de basis van de zogeheten “School van Quito”, een schildersacademie. Voorts richt Joos de Rijcke ook nog ateliers in voor het bewerken van onder meer goud en zilver. De leerlingen hiervan waren meestal indianen, dit terwijl de

bewerking van edele metalen nochtans voorbehouden was aan de Spaanse kolonisten.

In 1564 verzoekt Joos de Rijcke zijn Orde in Gent hem in het Boek der Overledenen te willen inschrijven. Vijf jaar later wordt hij evenwel nog naar Popayán, een stad in het zuiden van huidig Colombia, gestuurd om aldaar een klooster te bouwen. Daar overlijdt hij naar alle waarschijnlijkheid in 1578, tachtig jaar oud.

Joos de Rijcke geldt vandaag nog in Ecuador – onder Spaans gezag het noordelijk deel van Perú – als “vader des vaderlands” omwille van zijn levenswerk in dienst van de Spaanse conquistadores, de roomse kerk en de plaatselijke bevolking.

Met Maria en Luigi , Katy en Giovanni op reis naar ...

Op Taporì leren we Maria kennen, een deelneemster aan de kant-kloskursus. Maria is ongeveer 16 jaar en de dochter van Giovanni en Katy. Katy is dokteres en werkt full time en op zaterdagvoormiddag doet zij consultaties op Taporì. Het zijn super sympathieke en enthousiaste mensen, zij vormen een dynamisch gezin waar Maria de haantje de voorste is. Zij is een intellectueel zeer begaafd, zo niet hoog begaafd meisje, vader Giovanni is thuiswerkende IT-er en we worden uitgenodigd om samen met de familie een dagje door te brengen. Op zaterdag 18 november is het eindelijk zover : we worden uitgenodigd !

We worden thuis afgehaald en we gaan eerst bij de familie thuis ontbijten. Dat is het plan, maar Giovanni vertelt ons dat wij – op aanraden van Katy – eerst naar de markt moeten gaan, een blitz bezoek, zegt hij.

Het volgend uur komen we in een rollercoaster terecht, we bezoeken de openlucht markt in ijltempo, we proberen Giovanni bij te houden maar hij snelt van het ene kraam naar het andere ... iedereen kent hem hier en hij groet links en rechts, koopt hier en daar, zwaait naar de ene en grapt ondertussen met een andere ... Het is een feest aan kleuren en geuren, het is onvoorstelbaar en onverwacht wat we meemaken : we zien varkenskoppen, -poten en -worsten, ingewanden en testikels zijn opgehangen aan haken, we zien reusachtige tonijnen en rijen vissen, manden vol met een soort oesters, met krabben en schelpdieren, we zien stapels kippenpoten en runderribben, rijen emmers vol met aardappelen en met avocado's, opgestapelde groenten, veelkleurig fruit en geurige kruiden ... het houdt niet op, we

kijken onze ogen uit. Ondertussen moeten/mogen we – voor het ontbijt – proeven van een stukje gebakken varkenskop (hard als leer!), van een opgevulde gepofte zoete aardappel (met hete saus!), vers geperst suikerruit (vers van de pers!) drinken ... dat alles terwijl we Giovanni proberen bij te houden en tegelijk foto's te maken en rond te kijken ... Na dit meer dan geslaagd intermezzo landen we bij de familie thuis, Maria en broer hebben het ontbijt klaargemaakt voor ons : met gebakken eitjes, met een prachtige kom vers gesneden fruit, met koffie ... we komen niets te kort. Daarna krijgen we een rondleiding door het huis met als apotheose de dak verdieping waar plaats is voor een patio, een werkplaats, een speelruimte met pingpongtafel, een klein logeerstudio en daar klimmen we op het dak van de studio om het fantastische panorama over de stad te bewonderen. De familie woont dicht bij het centrum in een drukke voorstad. Hierna is het tijd om Katy te gaan ophalen in Pomasquí en naar onze eerste bestemming te rijden. Waar gaan we naartoe ? Zouden we niet gaan vissen ? Zouden we misschien ergens anders naartoe gaan ? Er wordt van het oorspronkelijk plan afgeweken (met grote gevolgen zo zal later blijken!) en we vertrekken richting Otavalo, omdat we onderweg een opgraving kunnen bezoeken, het Parque Arqueológico van Cochasquí. Een heel interessante plaats waar we een mooie rondleiding krijgen, waar we alpaca's tegenkomen die zout oplikken van op onze hand, een uitgestrekt gebied waar we wandelen tussen nu met aarde bedekte pyramides en zoveel meer...

Cochasquí

is een archeologische vindplaats in de noordelijke Sierra de Ecuador (provincie Pichincha), op de hellingen van de vulkaan Mojanda, 52 km ten noorden van de stad Quito . ¹Het complex valt op door de 15 afgeknotte piramides met hellingen en minstens 15 heuvels die het vormen. Het werd gebouwd door de Caranqui-cultuur tussen 950 en 1550 na Christus. Vroeger lag er een dorp rondom het complex. In de noordelijke Sierra de Ecuador zijn verschillende locaties met heuvels en afgeknotte piramides te vinden die uit dezelfde periode dateren. Cochasquí valt echter op door het aantal en de omvang van de piramides. Er wordt aangenomen dat deze piramides als tempels dienden waar allerlei ceremonies werden uitgevoerd. Bijzonder aan deze piramides is dat ze bovenaan afgeplat zijn en negen van hen een tot wel 90m lange ‘ramp’ of aanloopbaan hebben. Er zijn 21 begraafplaatsen of tolas en de site was een ceremonieel en astronomisch centrum, ze berekenden er de zonnewendes of solstices en men denkt dat de leiders en de elite boven op de piramides woonde ...

We leren heel veel over de aankomst of de doortocht van de Inca's in Ecuador, de ruïnes zijn precolumbiaans en pre-Inca en er zijn verschillende kleine musea met voorwerpen uit die tijd.

De term precolumbiaans wordt gebruikt voor de inheemse beschavingen, culturen en volkeren die zich ontwikkelden op het centrale en zuidelijke deel van het Amerikaanse continent, voor de Portugese en Spaanse ontdekkingsreizigers en veroveraars er neerstreken. De term heeft in se niets te maken met het land Colombia of Columbia.

*De **Inca's** waren een indianenvolk dat vanaf de dertiende eeuw leefde in een gebied rondom hun hoofdstad Cuzco in het huidige Peru. Vanaf 1438, toen Pachacuti als negende Sapa Inca (de benaming voor de Inca-heerser) de troon besteeg, begonnen de Inca's aan een ongekeende expansie in het moeilijk begaanbare Andesgebied. Tachtig jaar later, tijdens de regeerperiode van Huayna Capac, strekte de macht van de Inca's zich uit van het uiterste zuiden van Colombia tot het noordwesten van Argentinië en Chili, over een lengte van 4000 kilometer. Geholpen door een omvangrijk wegennetwerk hielden de Inca-heersers hun rijk onder controle. Hun religie, gebaseerd op de verering van de zonnegod Inti, verspreidde zich over het hele rijk. Dat gold ook voor hun taal, het Quechua, en culturele uitingen als weefpatronen en aardewerk. Met behulp van dwangarbeid realiseerden de Inca-heersers grootschalige bouwwerken, waarvan Machu Picchu het bekendste voorbeeld is. De Inca's kenden geen formeel schrift, maar via geknoopte touwen (quipu's) werden wel boodschappen doorgegeven.*

De ontdekking van Amerika in 1492 door Columbus leidde uiteindelijk tot de val van het rijk. Enkele honderden Spaanse conquistadores onder leiding van Francisco Pizarro wisten in 1532 de Inca-heerser Atahualpa te gijzelen daarmee het rijk te verlammen. Het duurde echter nog tot 1572 voordat de Spanjaarden met de executie van de laatste Inca-heerser, Túpac Amaru, het pleit definitief beslecht hadden. Besmettelijke ziektes uit de Oude Wereld hadden ondertussen een verwoestende uitwerking op de inheemse bevolking uitgeoefend.

De twee uur durende wandeling doorheen het park is fascinerend mooi met prachtige uitzichten, een mooie en rustige plek vol historie en cultuur. Maar hierna is het tijd voor het lichtere gedeelte van de uitstap : bijna in Otavalo gaan we ongelooflijk lekker eten in een pittoresk dorpscafé bij 'Yolanda Cabrera & hija' waar prachtige naïeve muurschilderingen te bewonderen zijn, we passeren het Lago San Pablo en zien een machtige vulkaan in de verte, het is een heldere, klare dag met veel zon. We gaan speciale en lekkere koffie drinken in Otavalo nabij het Parque Simon Bolivar bij 'Coffee Art' een heerlijk nostalgische plaats met mooi houten meubilair uit de tijd van de Spanjaarden (denk ik). Eenmaal in Otavalo gaan we uiteraard naar de Inca markt waar we met de hulp van Giovanni de beste koopwaren vinden en ... kopen ! Dan gaan we nog lekker pizza eten zowaar in een Elzasser Pizzeria (denk ik) en dan is het tijd om huiswaarts te keren ... dat is het plan ... maar dan begint het avontuur echt !

Giovanni probeert Otavalo buiten te rijden en we merken dat de weg is afgesloten ! Geen doorgang mogelijk !

Procesión de la Virgen del Quinche

Jaarlijks maken duizenden Ecuadorianen vanuit Quito en de omliggende voorsteden een pelgrimstocht naar een kleine maar prachtige kerk in El Quinche. Deze pelgrims lopen zes tot tien uur lang door de nacht om eer te bewijzen aan de Maagd van El Quinche, een eeuwenoud houten beeld met een unieke geschiedenis. De traditionele langste route begint in Quito en is 44 km lang.

Het beeld van de Maagd van Quinche is zonder twijfel het beroemdste beeld van Ecuador en het bijbehorende heiligdom is een van de meest bezochte. Deze devotie kent in andere landen ten onrechte weinig bekendheid. In Ecuador wordt het gevierd met een wandeling die de hele nacht duurt. Elk jaar wordt de organisatie overgenomen

door een andere familie, de priors. Degenen die elke november de kilometerlange nachtelijke pelgrimstocht naar het stadje El Quinche maken, beweren dat de Maagd ingewikkelde ziektes geneest, diepe wonden heelt en hen helpt de ideale partner te vinden. En bovenal brengt het geluk aan hen die elk jaar naar Haar toe komen.

Zij is in de diepste zin van het woord een 'volksmaagd' en mogelijk de populairste maagd van alle maagden in het grootstedelijk gebied van Quito. Er zijn meer dan 700.000 mensen op weg die kaarsen branden, bidden en rozenkransen tellen. Lichtstrepen sieren de verte terwijl hele dorpen zich naar het heiligdom begeven. Als u op zo'n avond rond Quito rijdt, zult u merken dat er grote groepen mensen midden op straat lopen of op een weggedeelte dat is afgesloten voor de vele pelgrims.

Deze processie gaat dit jaar door in de nacht van 16 op 17 november !!! net deze nacht willen wij van Otavalo naar Quito rijden en is de weg versperd !!! Er is geen doorkomen aan, onmogelijk, dus zijn er maar twee opties : ofwel blijven overnachten in Otavalo ofwel zoeken we een andere weg. Giovanni kent uiteraard zijn land, hij kent ook een alternatieve weg van Otavalo naar Quito, er zijn echter een aantal factoren die dit besluit tegenwerken : het is nacht en pikkedonker, zelfs de maan verschuilt zich achter een dik wolkendek, bovendien komt er mist opzetten eenmaal we in de bergen van de Andes komen. In deze 'onherbergzame' streek met slechts hier en daar een huisje of een haciënda langs de weg is er vaak geen of slecht bereik voor de gps. Tussen haakjes : we zijn een beetje verwend aan de 'snelwegen' grotendeels aangelegd door president Correa maar we leren dat buiten deze snelle verbindingswegen de landwegen vrij 'primitief' zijn dit wil zeggen : smal, soms onverhard, summier verlicht ... Dit alles maakt onze nachtelijke tocht van ongeveer 7 uren (in plaats van 2 uren) tot een onvergetelijke belevenis ! De sfeer in de jeep

(gelukkig) van Giovanni is opperbest : Annie zit vooraan en mag de gps ‘vasthouden’, wij drie vrouwen zitten achteraan met Maria in het midden en Luigi zit in de kofferbak. Op de moeilijkste plaatsen waar het zicht quasi 0 is, ontpopt Maria zich tot eerste klas navigator : met de gps in de hand geeft ze richtlijnen : volgende bocht een beetje naar links, nu komt een recht stukje, daarna een scherpe bocht naar rechts (‘giro brusco a la derecha aquí, luego un poco recto, ahora un largo giro a la izquierda, sólo un poco más a la izquierda y luego viene un estrecho tramo’) ... en zo gaat dat maar door ... spannend, opwindend, enerverend, soms een beetje gevaarlijk en schrikwekkend ... we sjezen door de nacht aan een tempo van maximum 10/20 km per uur, soms in volstrekte duisternis omringd door witte muren van mist, soms met een zwak oranje licht als er straatlantaarns zijn ... een tocht om nooit te vergeten ! Wegwijzers ? Niet aanwezig ! Mensen onderweg aan wie we raad kunnen vragen ? Niet aanwezig ! Een minimum aan uitzicht om ons te oriënteren ? Niet aanwezig ! Op sommige plaatsen is het alsof we helemaal alleen op de wereld zijn, beschut in onze veilige cocon van de auto. Het moet gezegd : onder deze moeilijke omstandigheden houdt Giovanni volstrekt het hoofd koel en blijft hij zonder vermoeidheid of enige zweem van wanhoop doorzoeken en doorrijden ... Tot we op een bepaald moment het besluit moeten nemen dat we te ver gereden zijn. Giovanni zegt dat de juiste weg een kleine afslag van deze weg moet zijn, die hebben we gemist ... we hadden op onze gps ook al gemerkt dat we in de richting van de kust reden en niet in de richting van Quito ... Amaai, dit betekent een omweg van wel 25 km en in totaal van 50 km want we moeten de hele weg terug ... Maar niet getreurd, we geven niet op, we moeten de juiste afslag vinden, maar hoe ? in deze duisternis, in deze mist ... Gelukkig of ongelukkig, zijn we niet alleen op weg, er heeft zich ondertussen een karavaan van vijf tot zeven auto's gevormd, niemand houdt ervan om voorop te rijden want dan moet je de weg banen voor de rest. Een ‘snelle’ witte wagen, die de weg

misschien goed kent, passeert ons en laat ons achter zich ... In de auto blijft de stemming positief ! Een kort en leuk intermezzo is als we op een kruising van enkele wegen uitstappen en onze 'lotgenoten' uit de karavaan kunnen begroeten ! Een hartelijk onderonsje op deze godvergeten plaats ! De mannen zijn uiterst vriendelijk, volledig cool en ontspannen, net alsof ze een plezierritje aan het maken zijn. Er wordt even overlegd, Giovanni en Luigi gaan in een nabije boerderij uitleg vragen terwijl wij met de chauffeurs amicaal verbroederen (ah, België, en wat doen jullie hier ???) ... en na een korte pauze zet de hele karavaan zich weer in beweging ... OK ! We zijn eindelijk op de juiste weg ... joepie ... het is inderdaad een miniem afslagje dat we begrijpelijkerwijs gemist hebben ... Maar dan beseffen we dat we amper 10 km van Otavalo verwijderd zijn en dat we nog een hele weg te gaan hebben ... gelukkig weten we nu dat we de goede kant opgaan ... Onderweg passeren we nog twee maal een touring bus die – naar men zegt – bedevaarders vervoert, dit allemaal op de smalle en weinig verlichte weg. Rond twee uur in de nacht komen we gezond en wel thuis, we hebben heel veel gelachen tijdens de rit, we hebben verhalen verteld, liedjes gezongen (onder andere 'Hasta Siempre Commandante, Che Guevara'), Katy heeft veel dutjes gedaan, Luigi speelt spelletjes op zijn gsm, en wij ... wij tateren en genieten hoe dan ook van het moment ... en dat allemaal in het Spaans (!). We vertellen onder andere met veel hilariteit over hoe ik deze nacht in mijn boekje zal beschrijven ... bij deze...

Naar MINDO met Fredy,

Eén van de redenen waarom we absoluut thuis willen zijn is dat we de volgende dag afgesproken hebben met Fredy, onze chauffeur, we gaan naar Mindo. Blijkbaar een ‘must see’ in Ecuador, iedereen vraagt ons : zijn jullie al naar Mindo geweest ? Op deze mooie zondag na slechts enkele uurtjes slaap, vertrekken we richting Mindo, het is nog vroeg, ook nog een beetje koud, we gaan onderweg ontbijten en achteraan het café hebben we reeds een eerste wauw-beleving : aan een waterbakje zien we twee tot drie kolibri’s fladderen en drinken ... we kunnen zelfs heel dichtbij komen en de groenachtige schittering van hun veertjes bewonderen ... een uitstekend begin van de dag !

***Mindo** is een charmant dorpje, verscholen in de nevelwouden van de Chocó-Andes, op slechts twee uur rijden ten noordwesten van Quito. Deze groene oase in Ecuador staat bekend om haar indrukwekkende biodiversiteit en serene omgeving. Het dorp is een paradijs voor natuurliefhebbers die het pure Ecuador willen ervaren.*

De reisgids zegt :

Zet 's ochtends vroeg je wekker om kleurrijke vogels te spotten, of ga diep de natuur in naar het nabijgelegen Mindo - Nambillo bos. Stap in een bakje en zweef in één minuut per kabelbaan over het nevelwoud, waarbij je kunt genieten van panoramische uitzichten en waar nevelwolken rustig aan je voorbij trekken. Maak je vervolgens klaar voor een hike naar verschillende watervallen in de omgeving. Via een kronkelpad wandel je door het bos langs mossen, varens en gekleurde bloemen die de zuurstofrijke lucht en geur van het

nevelwoud typeren. Door het dikke bladerdek zal je weinig last hebben van eventuele regenbuien (of van de zon). Na 45 minuten bereik je de eerste twee watervallen en heb je de keuze om de hike te vervolgen naar de andere watervallen.

Breng ook zeker een bezoek aan de vlindertuin van Mindo, met 25 verschillende soorten en 1200 vlinders. Strek je armen uit en wacht rustig af tot de eerste vlinders op je neerdalen.

Als we Mindo binnenrijden is onze eerste stop de befaamde vlindertuin : toch wel een hele belevenis. Mindo is inderdaad vrij toeristisch, we zien hier meer buitenlandse toeristen dan normaal. De reusachtige serres herbergen talloze vlinders, de grote blauwe vallen meest op : de ordinaire lichtbruine kleur als de vleugels dicht zijn en als de vlinders stil zitten, verraaft geenszins de blauwe pracht die zich nadien ontplooit. Deze komen ook op je handen of armen zitten, als je een beetje fruit op je vingertoppen smeert : overal staan immers stokjes en schaaltes met fruit. Je ontdekt de ene na de andere subtiele variatie, groot en klein, gevlekt en gestippeld : werkelijk een unieke ervaring. Het domein is groot met vele boom- en struiksoorten, reusachtige bamboes, uitkijkpunten hoog in de bomen ...

Daarna gaan we richting waterval : we ‘zweven’ in een open bakje over het nevelwoud, het kabelbaantje brengt ons van de top van de helling naar de overkant, dan wacht ons nog een wandeling van ongeveer 30 minuten waarbij het pad zich door het dichtbegroeide woud slingert vooraleer we de waterval bereiken. Deze waterval is nu een keer een waterval om u tegen te zeggen, luidruchtig en bulderend stort het water zich naar beneden, we hebben ons zwempak bij, maar ... oh jee het water is veel te koud voor ons tere velletje. We laten de waterpret aan de jongeren waarvan de jongens zich stoer en Tarzan-achtig gedragen en de meisjes dan weer Jane-achtig : minieme bikini'tjes, gillettjes ... het eeuwig spel van aantrekken en

afstoten geeft ook hier een aantrekkelijk schouwspel ! De terugweg gaat bergop, er zijn rustplaatsen voorzien, we genieten van het woud en snuiven de gezonde zuurstofrijke lucht. Eén attractie laten we aan ons voorbij gaan : we maken kennis met het fenomeen ‘tubbing’ : in een grote autoband – soms met verschillende banden aan elkaar – wordt de rivier afgevaren. Wanneer we huiswaarts rijden komt de mist reeds opzetten, het is nog maar 5h in de avond, dit fenomeen is blijkbaar typisch voor deze nevelwouden. Het stadje Mindo heeft met zijn overweldigend prachtige groene natuur al zijn beloftes ingelost !

Zoals de naam al aangeeft is een nevelwoud, dat zich over het algemeen tussen de 1500 en 3000 meter hoogte bevindt, met hoge regelmaat in nevelen gehuld. Deze ontstaan als warme lucht uit lager gelegen gebieden botst tegen de steile berghellingen en daardoor stijgt. Bij het stijgen condenseert het vocht in de lucht tot fijne druppeltjes: de nevel.

Nevelwouden kennen door hun hoge vochtigheidsgraad een heel specifieke flora. Boomtakken en stammen zijn meestal behangen met dikke pakketten van mossen, varens, bromelia's en orchideeën.

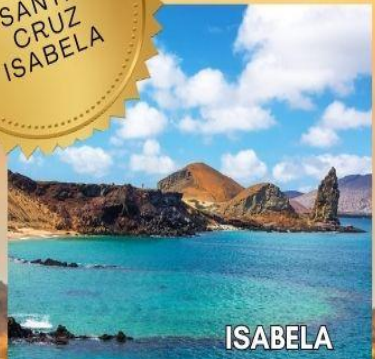
De Galápagos

PARTE ALTA

ISABELA

GRIETAS

CHARLES DARWIN

5 DÍAS Y 4 NOCHES
SALIDA CONFIRMADA 19 AL 23 DE NOVIEMBRE

GALÁPAGOS 2 ISLAS

Incluye

Vuelos
 UIO - GPS - UIO

 Traslado

 Hotel
 Turista

 Desayunos

 Actividades

SIGUENOS EN: [viajarte.ec](https://www.viajarte.ec) [viajarte.ec](https://www.viajarte.ec) [@viajarte.ec](https://www.viajarte.ec)

CONTACTANOS: 0997069191 www.viajartetours.com

Ons eerste idee was om niet naar de Galápagos te reizen, wegens te duur. Door te praten met het thuisfront (Steef!) kwamen we tot de overtuiging het bijna een verplichting is om deze eilanden te bezoeken, 'we zijn immers zo dichtbij, deze kans krijgen we nooit meer' ... De Ecuadorianen vragen ons : gaan jullie ook naar de Galápagos ? Neen ? Oh maar jullie moeten gaan ! En zijn júlíe er al geweest ? Neen ! Voor ons is het veel te duur ...

Eerst vragen we een offerte bij Secret Garden, het ons bekende backpackers/hostel/reisbureau uit Quito. We krijgen een mooi voorstel : een cruise van vijf dagen (vier nachten) rond omheen alle eilanden met een vrij kleine boot en met een klein gezelschap, de prijs voor dit festijn doet ons achterover vallen en meteen afhaken ongeveer 3000 dollar. Dat is werkelijk boven ons budget (bovendien moeten we alle transporten zelf regelen), ook al is het een ongetwijfeld prachtig voorstel : de cruise vaart rond alle belangrijke eilanden : ik zie ons al dobberen op deze exotische wateren.

De Galápagos Eilanden liggen in de Stille Oceaan, zo'n 1.000 kilometer van het Zuid-Amerikaanse continent (Ecuador). Ze omvatten 19 eilanden, die samen met het omliggende zee reservaat een 'levend museum en toonbeeld van evolutie' worden genoemd. Voortdurende seismische en vulkanische processen hebben de eilanden gevormd. Het zijn de toppen van onderzeese vulkanen. Deze processen en de extreme afzondering van de eilanden, hebben geleid tot de ontwikkelingen van ongebruikelijk dierlijk leven, zoals de landleguaan, de reuzenschildpad en vele soorten vinken. De Galápagos eilanden liggen op de plek waar drie oceaanstromingen samenkomen en het gebied bevat daarom ook een mix

van marine soorten. Het gebied inspireerde Charles Darwin tot de ontwikkeling van de evolutietheorie, na zijn bezoek in 1835. De grootste eilanden zijn Isabela, Santa Cruz en San Cristobal.

Cristina komt al snel met een oplossing : haar vriend Edwin van het reisbureau Viajarte.ec kan ons de perfecte formule aanbieden en dit voor amper 1100 dollar (979.48€), all-in. Het spreekt vanzelf dat we dit een prima voorstel vinden en we besluiten meteen de reissom te betalen ! Onze bagage is beperkt tot een rugzak maar voor vijf nachten kan dit geen probleem zijn. Als niet-Ecuadoriaan moeten we 200 dollar betalen om binnen te mogen (geld dat integraal gebruikt wordt voor het behoud van de natuur !) en nog eens 20 dollar op de luchthaven.

Edwin en zijn dochttertje komen persoonlijk naar Tapori om ons uitgebreid in te lichten, Edwin zal ons zelf naar de luchthaven brengen, hij regelt alles voor ons : vliegtuigtickets met Avianca, onze gidse ter plaatse, hotel en transfers, uitstappen en bezoeken en hij komt ons terug ophalen op de vlieghaven. Vol verwachting vertrekken we voor onze vijfdaagse trip. Op de luchthaven van Quito maken we reeds kennis met de uitgebreide voorzorgsmaatregelen die als doel hebben het fragiele eco-systeem op de eilanden te bewaren : onze bagage wordt onderzocht en er mogen zeker geen fruit en etenswaren mee. Er wordt ons aangeraden een navulbare drinkbus mee te nemen : drinkbaar water is duur en plastic flesjes zijn niet ecologisch ! Bij aankomst moeten we onze schoenen schoonmaken om te voorkomen dat er bacteriën van het vasteland meekomen. Vanuit Quito is het ongeveer 2u15min vliegen naar Baltra een klein eilandje waar we onmiddellijk al de ferry nemen naar Isla Santa Cruz en kennis maken met onze bevallige gidse Angelica ! Met een privé taxi rijden we naar de hoofdstad waar ons hotel (Hotel España) gelegen is. Meteen al worden

we ondergedompeld in de sfeer met een bezoek aan de ‘Il Chato’ Ranch met de reuze schildpadden. We krijgen een rondleiding met plaatselijke gids en we vernemen heel veel over deze reuze schildpadden : zij zijn vrij om over heel het eiland te migreren, zij komen naar de ranch omdat hier overvloedig veel eten (gras) voorhanden is, ze paren met om het even wie op hun weg komt en hebben geen geheugen of voorkeur in dit geval, ze waren bijna uitgestorven doordat ze vroeger voor de schepen die aanlegden een gemakkelijk en lekker soort voedsel waren ... Op hetzelfde domein krijgen we een rondleiding doorheen de lavatunnels, reusachtige scheuren in de lava die meteen een inkijkje bieden in de unieke vulkanische geschiedenis van de eilanden. Dan is het tijd om naar onze ‘thuisbasis’ te vertrekken de stad Puerto Ayora op Santa Cruz Island : het blijkt een kleine, zeer toeristische stad te zijn, er is geen hoogbouw wel een kleine haven en veel winkeltjes, winkeltjes ... die allemaal dezelfde waren aanbieden ! Dit wordt onze uitvalsbasis voor bezoeken aan : het Charles Darwin Research Station, Tortuga Bay, de Playa de los Perros, Las Grietas, het eiland Isabela... Het is niet de bedoeling om van dit boekje een toeristische gids te maken, daarom beschrijf ik enkel wat ons meest opvalt op de Galápagos.

De natuur is gewoonweg prachtig, vooral in combinatie met de rust en de eenvoud die ze hebben kunnen bewaren ondanks de enorme toeristische toeloop. De mensen ter plaatse worden hoofdzakelijk tewerk gesteld in het toerisme, we ontmoeten talrijke gidsen, taxichauffeurs, vissers en uitbaters van kleine rederijtjes en van restaurantjes ... alles blijft kleinschalig en daardoor ook charmant. De excursies en bezoeken zijn streng aan regels onderworpen, er is weinig kans om zomaar op eigen houtje de eilanden te gaan verkennen, er geldt een strakke regeling die tot doel heeft de authenticiteit te bewaren (gelukkig maar!). Ook de

transfers over water gebeuren met kleine bootjes, onze zeebenen worden dikwijls op de proef gesteld !

Op de Galápagos eilanden wonen ongeveer 25.000 mensen. De voertaal is Spaans. Alleen de eilanden Santa Cruz, Isabela, San Cristobal en Floreana zijn bewoond. De meeste inwoners wonen in Puerto Ayora op Santa Cruz.

Indrukwekkend zijn de snorkelmomenten : we zwemmen in open zee langs de kust, quasi tussen de iguana's of waterleguanen maar het meeste indruk maken de 'grietas'. Dit zijn natuurlijke zwemkanalen, gevormd door een combinatie tussen zout en zoet water, omringd door vulkanische rotsen, het zijn populaire plaatsen om te zwemmen en te snorkelen in een unieke schilderachtige setting.

In het Darwin Research Station ontmoeten we 'George': hij was de laatste van zijn soort reuzeschildpadden met een uitzonderlijk lange nek en stierf in 2012 op ongeveer 100 jarige leeftijd, alle pogingen om hem te laten voortplanten mislukten, na zijn dood werd hij gebalsemd en hij werd het symbool van het natuurbehoud. Wij zijn meer onder de indruk van het gebouw met airco en koeling en voorzorgmaatregelen voor besmetting dan van George zelf !

De dagtrip naar Isla Isabela is een belevenis : met een speedboot met 4 krachtige buitenboordmotoren vertrekken we om 7h in de ochtend voor een reis van 2u30 over de 'woeste' golven van de Stille Oceaan. De boot kan ongeveer 60 passagiers vervoeren, jammer genoeg zijn de weinige plaatsen op het bovendek onmiddellijk volzet. De golven zijn ruw en de boot schommelt behoorlijk, af en toe krijgen we een gulp water naar binnen, maar we laten ons vertellen dat het eigenlijk best wel meevalt vandaag : het kan dus veel erger !!! Als beloning krijgen we een dag vol wildlife : we spotten de blauwpootgent, een kolonie flamingo's, we zien 1

enkele pinguïn (ocharme), we zwemmen met de leguanen, we bezoeken de uitgebreide kolonie zeeleeuwen, alleen de haaien laten het afweten vandaag ! De kolonie zeeleeuwen die we spotten wordt geregeerd door een mannetje met de naam 'beach master', hij is een echt alfa mannetje en wanneer er jongen van het mannelijke geslacht geboren worden dan worden die door hem eigenhandig afgeslacht !

De Galápagospinguïn is een bijzondere pinguïn die alleen leeft op deze eilanden. Het is de enige pinguïn ter wereld die net boven de evenaar leeft, in een warm, tropisch gebied. Hij eet kleine vissen zoals sardientjes. Hij is een snelle zwemmer en vangt zijn eten in het water. Galápagospinguïns blijven meestal hun hele leven bij dezelfde partner. Ze maken een nest in een rotsspleet en leggen meestal twee eieren. Papa en mama zorgen samen voor de kuikens. Er leven nog maar minder dan 2.000 Galápagospinguïns in het wild. Ze worden bedreigd door: ratten en katten die de eieren opeten en door de vervuiling van het water. Hoewel de Galápagoseilanden warm en tropisch zijn, is het zeewater rondom de eilanden vaak koud. Dat komt door een bijzondere zee-stroom die langs de eilanden stroomt: de Humboldtstroom, een koude stroom oceaانwater die helemaal vanuit het zuiden komt, vanaf Antarctica. Hij stroomt langs de kust van Zuid-Amerika omhoog, richting de Galápagoseilanden.

We spotten de blauwpootgent of de blauwvoetjan-van-gent, een zeevogel met de grootte van een gans en met spectaculair helderblauwe poten. Ze leven op verschillende plekken op de rotsige kusten van de Galápagos en zijn zeer geliefd, vooral door de prachtige paringsrituelen en de koddige manier van lopen. Ze jagen met een groep op vissen, waarbij ze zich heel spectaculair recht naar beneden de zee in storten op een school vissen (dit laatste heb ik enkel van horen zeggen hé).

We spotten vinken of finches : Galápagosvinken zijn een van de meest iconische vogels van de eilanden en dit allemaal dankzij het werk van één man: Charles Darwin (1809-1882). Deze kleine vogels speelden een centrale rol in zijn baanbrekende 'Theory of Evolution & Natural Selection'. Darwin bedacht dat de vinken moesten afstammen van een gemeenschappelijke voorouder die lang geleden vanaf de westkust van Zuid-Amerika was komen overvliegen. Door aanpassing aan het voedselaanbod op de verschillende eilanden had de 'oervink' zich in de loop van de tijd tot meerdere soorten ontwikkeld. En ... de evolutietheorie was geboren (zo ongeveer is het gegaan).

Nog wat uitleg : Darwins evolutietheorie gaat uit van één centraal idee, waaruit al de rest voortkomt. Dat idee is even helder als doordringend: alle soorten van leven op deze aarde zijn door een langzame evolutie uit een gemeenschappelijk voorouderorganisme ontstaan dankzij het mechanisme van de natuurlijke selectie.

Geiten, honden, katten en zwarte ratten zijn allemaal niet inheemse dieren die de oorspronkelijke populatie alsmede de fauna en flora ernstig bedreigd hebben en die momenteel quasi uitgeroeid zijn, allemaal voor het behoud van het oorspronkelijke eco-systeem.

Onze dagen zijn goed gevuld en we worden quasi van de ene gids op de andere overgedragen. We hebben bijna geen tijd om van het hotelzwembad te genieten ! 's Avonds gaan we lekker eten, we hebben ondertussen een excellent restaurantje gevonden met een gezellig terras waar we vis en kreeft eten voor 15 dollar per persoon ! Onvoorstelbaar, levend verse kreeft met ofwel kokossaus ofwel looksaus mmmm ... met een koel biertje erbij, in open lucht ... ik heb er elke van de vier avonden eentje veroverd ! De ober wordt onze vriend en hij vertelt over hoe hij vele uren per dag

moet werken (passanten naar het restaurant lokken) en hoe hij wegens het gangstergeweld zijn restaurant in Guayaquil heeft moeten sluiten, zijn gezin woont daar, hij stuurt geld naar hen ... Hij raakt de juiste snaar zodat we hem een royale fooi geven ...

Besluit : de Galápagos zijn een unieke plaats, zeker het bezoeken waard, wat mij vooral bijblijft is de ontspannen eilandsfeer die er heerst, de kleinschaligheid en de betrokkenheid van de inwoners ... en uiteraard de prachtige natuur getuige van miljoenen (3 tot 5 miljoen) jaren evolutie.

CUENCA

Velen beschouwen Cuenca als de mooiste stad in Ecuador. De charme van Cuenca zit hem in het kleine, beheersbare formaat en de trotse maar toch relaxte sfeer. Het beschermde historische centrum (UNESCO) combineert naadloos met een schilderachtige natuurlijke omgeving. De geplaveide straten, kerken en pleinen van Cuenca nemen u mee terug naar de koloniale tijd. Dit is een stad waar oude tradities worden gerespecteerd en cultuur nog steeds iets betekent. Historisch gezien hebben de bewoners van Cuenca altijd een meer dan gemiddelde interesse voor kunst, schrijven, sport, wetenschap en politiek getoond. De stad is dan ook de geboorteplaats van verschillende bekende Ecuadorianen. Het bijzondere van Cuenca is dat de stad door de jaren heen haar charme heeft weten te behouden. De combinatie van vele koloniale gebouwen, het gebruik van bakstenen (in plaats van beton) voor nieuwbouw en de aanwezigheid van vele groene parken en boulevards, geven Cuenca een vriendelijke en rustige atmosfeer.

Er rest ons nog een halve week voor onze terugkeer naar België en we besluiten naar Cuenca te reizen. Een andere optie had kunnen zijn : een trip naar de Cotopaxi (5897m) of de Chimborazo

(6263m) vulkaan, maar uiteindelijk kiezen we toch voor Cuenca omwille van de vlotte busverbinding. Voor de heenreis nemen we de nachtbus, voor de terugreis de dagbus beiden met een gemiddelde reistijd van 9 uur voor ongeveer 450 km. Op deze trip worden we opnieuw van a tot z begeleid door toedoen van onze vrienden ! Patricio – kinesist op Taporí - heeft een nicht die in Cuenca woont en die ons graag wil rondleiden, Patricio zorgt ook voor de bustickets en voor mooie plaatsen op de bus. De prijs is een peulschil : amper 15 dollar enkele reis. We krijgen een paar tips voor hotels maar hier zijn we precies ongewild toch een beetje té goedkoop gegaan ! Blijkt dat ons hotel veel (alles) van zijn oorspronkelijke grandeur en charme heeft ingeboet : het is een hostel met weliswaar afzonderlijke kamers maar met gemeenschappelijke douches en toiletten. Het is een prachtig gebouw in de historische binnenstad, de ontbijtruimte bevindt zich op de bovenste verdieping met een mooi panoramisch uitzicht maar daarmee is ook alles gezegd. Rekening houdend met de powercuts die ook hier van kracht zijn, dwalen we menigmaal met onze koplamp door de donkere gangen op zoek naar het toilet ... Soit, we roeien met de riemen die we hebben en die twee nachtjes met basic comfort zullen we ook wel overleven !

Daarentegen worden we schitterend opgevangen en begeleid door onze gastvrouw Anilú. Zo intensief begeleid worden heeft voordelen en nadelen : enerzijds hoeven we ons nooit zorgen te maken over vervoer (auto, tram, bus) of over reisroutes, anderzijds wordt je ook een beetje geleefd ... we laten ons van de ene naar de andere bezienswaardigheid rijden. Patricio en Anilú nemen hun taak heel serieus : er is een intensief programma voor ons uitgedokterd en we zullen ons niet vervelen ! Voor de eerste voormiddag staat een bezoek aan de historische binnenstad op het programma : de gigantische Catedral de la Inmaculada Concepción en het Parque Calderón, in de namiddag zullen we de

Ingapirca ruïnes bezoeken en op terugweg passeren we langs het stadje El Tambo. In de namiddag worden we rondgeleid door de zoon van Anilú : John López Montero (of John Salchichón) : een op zijn zachtst uitgedrukt flamboyante figuur die ons in zijn knalrode Suzuki Jeep (old-timer model) rondrijdt. John is ongemeen trots op zijn wagentje maar nog trotser is hij op zijn vrouw Belu Gavilanes. John is een bekend media-figuur in Cuenca, hij is Humorista en DJ bij Radio Mega 103.3FM : hij doet zijn reputatie alle eer aan : luidruchtig en enthousiast, praatgraag en vervuld van muziek, hij wordt ook vaak herkend en aangesproken onderweg. We steken heel veel op van John en ontdekken plaatsen waar we anders nooit zouden komen ! Belu is juf in het tweede leerjaar in een voorstadje van Cuenca, we halen haar op aan haar werk en ze vertelt met enthousiasme over de kindjes, over de ouders en over de collega's. John wil alles weten over ons leven in België, hij kent het Tomorrow festival en is geïnteresseerd in onze manier van leven.

Bij onze terugkeer uit Ingapirca en Tambo en na en passant nog een kathedraal bezocht te hebben brengen we Belu naar het adres waar ze na haar dagtaak nog 2 uur bijles geeft en tenslotte begeven we ons naar de 'Mirador de Turi'. Hier genieten we van een schitterend uitzicht over de stad, het is valavond, overal gaan de lichten aan en we genieten van het indrukwekkende panorama.

Maar eerst, in de namiddag, bezoeken we :

Ruinas de Ingapirca (3200m hoog en 80km noordelijk van Cuenca)

Dit is de belangrijkste archeologische vindplaats in Ecuador. Wat deze ruïnes uniek maakt, is dat ze elementen van zowel de Inca- als de Cañari-cultuur combineren - dit was zeer ongebruikelijk in het Inca-rijk. Het Ingapirca-complex is niet alleen een fascinerend hoogtepunt in de geschiedenis van Ecuador, maar ook een

prachtige en serene plek om de schoonheid van het Andeslandschap te waarderen. De zonnetempel van Ingapirca is erg fotogeniek evenals de lama's die er wonen. Het is een Inca constructie, gemaakt in het begin van de zestiende eeuw na Christus kort voor de komst van de Spanjaarden in dat gebied. Er wordt vermoed dat het gebouw ooit diende als observatorium voor de zon en de maan.

Gezicht van de Inca (Cara Del Inca)

Ingapirca is ook beroemd om het Gezicht van de Inca. Op korte loopafstand van het hoofdcomplex vinden bezoekers een klif met een gigantische formatie die lijkt op een menselijk Inca-gezicht. Sommigen beweren dat de Inca's deze plek kozen om hun Zonnetempel te bouwen in de overtuiging dat de gigantische Inca over hen zou waken en hen zou beschermen tegen kwaad.

Bij aankomst blijkt dat de site vandaag gesloten is maar we kunnen er wel rond wandelen en we maken een lange wandeling langsheen het Cara del Inca en genieten vooral van de prachtige en machtige Andes. De mensen hier zijn duidelijk 'bergbewoners', ze zijn schuw en zeker niet vertrouwd met toeristen, ze zijn eerder klein, hebben een bruine getaande huidskleur en gitzwarte haren. Op onze terugweg passeren we langs het stadje Tambo, waar we een oud stationsgebouw bezoeken. Tambo zou gelegen zijn op de Panamericano, de belangrijkste highway die doorheen gans Zuid- en ook Noord-Amerika loopt. Ook hier beleven we een opmerkelijk avontuur : we zijn op zoek naar een restaurantje en plots - in een onooglijk winkeltje annex huiskamer op de hoek van de straat - zien we een enorm geslacht varken hangen aan een haak in het plafond. De huid van het varken is helemaal blank, geen haartje te bespeuren, de huid is gedeeltelijk afgestroopt en hangt in brede linten naar beneden. Er zijn al stukken rib uitgesneden en mensen komen hier hun 'vlees' kopen, aan de straatkant wordt ook bereid

vlees verkocht. John raakt aan de praat en de vriendelijke en communicatieve vrouw stelt ons voor om een bordje mee te eten : we krijgen enkele stukjes gestoofd varkensvlees (smakelijk bereid in een grote koperen ketel) met maiskorrels en enkele leerachtige schilfers vergelijkbaar met schelletjes Parmezaan (dat blijkt de bereide huid van het varken te zijn : leerachtig, taai en vrijwel smaakloos). We krijgen ook nog bloedworst aangeboden bereid met groenten en kruiden : heel lekker en honderd procent authentiek. Dit is zonder twijfel onze bijzonderste maaltijd in Ecuador, voor dit festijn betaalden we amper 6 dollar !

De vermoeiende rit met de nachtbus zorgt ervoor dat we na het bezoek aan de mirador van Turi zonder problemen in een gezonde slaap vallen en 's morgens staan we paraat voor alweer een nieuwe dag vol ontdekkingen !

We beginnen de dag in het natuurgebied Las Cajas op 30 km ten westen van Cuenca : Anilú heeft ditmaal een neefje opgetrommeld om ons te brengen : het is nog vroeg en erg koud op 4000 m hoogte maar de streek is wonderlijk mooi !

El Cajas Nationaal Park is een van de best bewaarde geheimen van Ecuador. Dit merengebied van Ecuador herbergt prachtige gletsjervalleien, heidevelden, bossen en ongerepte bergmeren. Een netwerk van 786 meren, lagunes en vijvers zijn verbonden door kristalheldere stromen. Een tapijt van sponsachtige planten absorberen het water en geven het gedurende weken en maanden langzaam af. Regelmatige regens en vochtige wolken zorgen ervoor dat de cyclus doorgaat. Op de heide en in de nevelwouden wemelt het van de zoogdieren, vogels en bijzondere planten. De mens is ook afhankelijk van het water uit het El Cajas Nationaal Park. Door het zogenaamd spreiden van de continentale kloof stroomt elke druppel regen die ten westen van Cajas valt naar de Stille Oceaan en elke druppel naar het oosten mondt uit in de

Amazone De hoogte van Cajas National Park varieert van 3,100m naar 4.500m, er zijn diverse ééndaagse tot meerdaagse wandelroutes, er zijn gidsen voor de begeleiding : er loopt zelfs een pad helemaal tot aan de kust naar Guayaquil laten we ons vertellen.

De auto brengt ons tot op het hoogste punt van El Cajas genaamd : Tres Cruces, gelegen op een hoogte van 4167m. Daar hebben we alweer een wonderlijke ontmoeting : een vijftal mannen voeren een aanroeping aan een godheid uit, zij hebben een lange gedraaide runderhoorn bij zich en daarmee ‘loeien’ ze over het immens wijde landschap van lagunes en bergen. Het blijkt een gebed om regen te zijn (denk aan de grote droogte die momenteel in Ecuador heerst). Ze zijn wel katholiek maar tegelijk aanroepen ze toch de ‘regengod’, een vermenging van oude en nieuwe godsdienst ... De man ziet dat Annie een wondje heeft en stelt voor haar ook te genezen, wat meteen uitmondt in een semi-religieuze bezwering ! We hebben het moeilijk om echt serieus te blijven maar toch ... en geloof het of niet ... dezelfde avond maken we in Cuenca een ongezien onweer mee, een soort regenhoos, het water valt met bakken uit de lucht : de aanroeping van de regengod (!) heeft duidelijk effect gehad !

De auto brengt ons naar het Sendero van Garcia Moreno waar we bergplanten en prachtige felgekleurde mini-bloemen spotten en fotograferen. Het El Cajas Nationaal Park heeft ons in zijn grootsheid en schoonheid helemaal betoverd !

Intussen is er een waterzonnetje verschenen en we vervolgen onze weg naar het bedevaartsoord : Sanctuario Arquidiocesano de la Santísima Trinidad y a la Virgen Maria Guardiana de la Fé. Het is nog vroeg en er zijn weinig bedevaarders maar de plaats is ruim en goed onderhouden en de talrijke aandoenlijke ex-voto's zijn getuige van de vele genezingen die ter plaatse zijn geschied !

Over de middag brengen we een bezoek aan het ouderlijk huis waar Anilú woont samen met de ganse familie ! Anilú is een verzorgde, modieuze en goedlachse vrouw die haar overspelige echtgenoot reeds lang overboord gegooit heeft en nu volop van het vrije leven geniet ! We maken kennis met haar moeder die vraagt in welk hotel we logeren (het onze kent ze uiteraard niet!) en ons maar al te graag vertelt over de tijd dat ze als dienstmeisje in de chique hotels in Cuenca werkte, deze mevrouw lijkt een beetje dement. Ook John en Belu en nog andere familieleden wonen in het ruime en koele huis met de vele kamers (doet mij een beetje aan een roman van Isabel Allende denken).

Hier worden we opgewacht door John die ons namiddagprogramma zal verzorgen :

De kleine inheemse dorpen Gualaceo, Chordeleg & Sigsig zijn beroemd om de productie van lokaal handwerk, met name gouden en zilveren sieraden, geweven goederen, houtwerk, aardewerk en meer. Dit is de perfecte dagtrip naar Cuenca voor authentieke souvenir- en cadeauwinkels.

En daar gaan we weer : in zijn mooie rode Suzuki Jeep, in John's gekende 'assertieve' rijstijl bezoeken we een drietal pittoreske stadjes. John maar ook Anilú verklaren meermaals heel erg fier te zijn op hun stad die volgens hen een bakermat van cultuur en van het gelukkig leven is. In het stadje Gualaceo kopen we oorringen : de traditionele oorringen zijn Candongas, gemaakt in de filigraan-techniek (het weven met goud- of zilverdraad, filigraan betekent uit draden samengesteld) en ze variëren in grootte van piepklein tot werkelijk heel groot. We vernemen alles over de nabije goud- en zilvermijnen en over de uitbuiting van de inheemse bevolking. Daarna bezoeken we Gualaceo waar we gaan eten op de

plaatselijke markt. Het wordt weer een traditionele maaltijd : we zitten midden op de overdekte markt en rondom zijn er winkeltjes waar vers gekookt wordt door stevige dames : we heerlijke ceviche eten. Op deze namiddag doen of zien we geen spectaculaire dingen maar we worden helemaal ondergedompeld in de Andes-sfeer : de rijk versierde kerken, de traditionele ‘plaza de armas’ met palmbomen, de authentieke kleder- en haardrachten van de vrouwen (het haar wordt vaak gedragen in twee vlechten op de rug die onderaan aan elkaar geknoopt worden), de plaatselijke vrouwen die hun groenten op de markt komen verkopen en tenslotte ook : de bbq van Cui of cavia. De diertjes worden op braadspitten in hun geheel geroosterd rond omheen een open vuur, het is een traditioneel gerecht zowel in Ecuador als in Peru. Tenslotte bezoeken we een aquaduct en wandelen we ontspannen langs de Rio Gualaceo waarna we Belu ophalen en opnieuw een rondje sightseeing doen in het mooie Cuenca. De volgende morgen komt Anilú ons begeleiden naar de dagbus : het wordt een lange rit, doorheen de dorpen van de Andes, met veel stopplaatsen maar gelukkig ook met weinig medepassagiers : we kunnen rustig uitbollen en bekomen van de intensieve tweedaagse en tegelijk genieten van het landschap !

VEILIGHEID IN ECUADOR :

COI rapport COUNTRY OF ORIGIN INFORMATION : een rapport van de Europese Commissie, januari 2025.

De geraadpleegde bronnen wijzen uit dat de veiligheidssituatie in het land voornamelijk wordt beïnvloed door crimineel geweld afkomstig van georganiseerde gewapende criminele groeperingen. De situatie is de afgelopen jaren aanzienlijk verslechterd, waardoor Ecuador is getransformeerd van een van de veiligste landen in de regio tot het meest onveilige land in 2023. Ecuador bevindt zich in een periode van politieke onrust, gekenmerkt door gespannen relaties binnen de regering, een verdeeld parlement en een aankomende verkiezingsstrijd. De overbevolking in de gevangenissen, de gebrekkige staatscontrole hierop, de toegenomen corruptie, de versoepelingen van de wapenwetgeving, de toename van het geweld ten aanzien van gezagsdragers, de versplintering van de gewapende groeperingen en de diversificatie van hun illegale activiteiten dragen hier allemaal toe bij. Tot slot speelt ook de geografische ligging van het land een rol. Omgeven door de twee grootste coca-producenten Colombia en Peru werd het land een belangrijke doorgangsroute in de internationale drugshandel en trok het ook een variëteit van grote internationale drugkartels aan, die allianties aangingen met de nationale en lokale misdaadorganisaties. In 2023, onder druk van corruptiebeschuldigingen, organiseerde president Guillermo Lasso vervroegde presidentsverkiezingen. Op 9 augustus 2023 werd presidentskandidaat Fernando Villavicencio tijdens een campagnebijeenkomst in Quito

vermoord door een gewapende man. Deze gebeurtenis wordt beschouwd als een indicatie dat het geweld een kritiek niveau heeft bereikt en is doorgedrongen tot de politieke sfeer. Begin 2024, kort na het aantreden van president Daniel Noboa, werd Ecuador geconfronteerd met een golf van crimineel geweld. In januari 2024 vonden diverse gevangenisopstanden plaats, met gijzelingen van personeel, moorden op politieagenten, ontsnappingen van criminele leiders en een gijzeling van televisiemedewerkers, die live werd uitgezonden. Deze gebeurtenissen leidden tot de afkondiging van een nationale noodsituatie, waarbij Noboa verklaarde dat Ecuador zich in een “intern gewapend conflict” bevond. Hij classificeerde 22 criminele organisaties als terroristische groeperingen en zette het leger in om de orde te herstellen. Sindsdien is de noodtoestand meerdere malen verlengd, hoewel deze niet meer voor het hele grondgebied gold, maar beperkt bleef tot enkele specifieke provincies. De noodtoestand was ook niet meer gebaseerd op een gewapend conflict, omdat het Constitutioneel Hof deze kwalificatie niet aanvaardde. De meest recente verlenging van de noodtoestand, op 3 oktober 2024, geldt voor de provincies Guayas, Los Ríos, Manabí, Orellana, Santa Elena en El Oro, evenals voor de kantons Quito en Camilo Ponce Enríquez (Azuay). De avondklok blijft van kracht. Volgens de regering Noboa vonden tussen januari en oktober 2024 in totaal 4.959 moorden plaats, een daling van 18 % ten opzichte van dezelfde periode in 2023. Hoewel dit als een verbetering wordt beschouwd, blijft 2024 het op één na dodelijkste jaar in de geschiedenis van Ecuador, met hogere cijfers dan in 2022. Andere vormen van criminaliteit, zoals ontvoeringen en afpersing, zijn echter toegenomen. Ook rekrutering van minderjarigen nam de afgelopen jaren toe. Uit de geraadpleegde bronnen blijkt dat de geografische verdeling van het crimineel geweld in Ecuador een duidelijke concentratie vertoont van geweldsmisdrijven in de kustgebieden, met name in de provincies Guayas, Esmeraldas, Los Ríos, El Oro, Santa Elena en Manabí en in de

noordelijke provincies Orellana en Sucumbíos aan de grens met Colombia en Peru. Het geweld is vooral gericht op rivaliserende bendeleden, met jonge mannen als de voornaamste slachtoffers. Lokale politici, presidentskandidaten, burgemeesters, openbare aanklagers, politieagenten en gevangenispersoneel worden echter ook regelmatig slachtoffer van geweld. De directeur van het Observatorio Ecuatoriano de Crimen Organizado (OECO), Renato Rivera, verklaarde in oktober 2024 dat Ecuador zich in een vroege fase van een “criminele opstand” bevindt, waarbij criminele groeperingen de staat actief destabiliseren om territoriale controle te verwerven. Inheemse gemeenschappen, mensenrechtenactivisten en journalisten worden steeds vaker het doelwit van criminele gewapende groeperingen. Uit een onderzoek van Gallup blijkt dat de Ecuadoraanse bevolking het hoogste gevoel van onveiligheid in de regio ervaart.

DE VOGEL VAN PAPIER

Inge houdt contact met het thuisfront (familie, vrienden, sponsors) via een kwartaal uitgegeven 'De Vogel van Papier', te vinden op internet. Inge vroeg om een bijdrage te schrijven :

Gedurende meer dan vier weken waren wij als vrijwilligers te gast op Taporí, bij dat zijn Annie Vancraeynest en ikzelf Nadine Verheuen. Annie gaf een cursus kantklossen aan 7 geïnteresseerden (vier jonge en drie iets minder jonge dames) en in de voormiddag was zij actief bij de 'Mapaches' (wasberen) of de oudere kinderen ; Ikzelf was in de voormiddag actief bij de 'monitos' (aapjes) of de kleintjes en in de namiddag werkte ik aan een persoonlijk foto communicatieboek voor in totaal 5 kindjes, als aanzet voor een ruimer communicatieproject dat volgend jaar zal doorgaan op Taporí. Dit om heel in het kort te schetsen wat wij tijdens onze tijd in het mooie Ecuador en in het fantastische Taporí gedaan hebben, heel erg in het kort want we zouden uren lang kunnen vertellen over ons wedervaren en over hoe vriendelijk we hier ontvangen zijn en over hoe onvergetelijk onze tijd hier was ...

Tijdens één van onze gesprekken opperde Inge dat we iets zouden kunnen schrijven over het verschil tussen Ecuador en

België en aldus begonnen we ideetjes te verzamelen ... deze specifieke observaties zijn hiervan de neerslag :

- In Quito kookt het water op 85° en dit komt door de hoogte en door de zwaartekracht (een wetenschappelijke uitleg zal ik hier niet geven, daarvoor dient Wikipedía) maar een weetje is wel dat op de verpakkingen om bij voorbeeld spaghetti te koken twee kooktijden aangegeven worden, namelijk 1 voor de kust en 1 voor in het gebergte; dit hebben we niet persoonlijk gecheckt maar bij navraag konden onze gastheren dit bevestigen. Wat dit betekent voor de kooktijd van een zacht of een hard gekookt ei-tje hebben we ook niet uitgetest !
- Ecuadorianen vieren Nieuwjaar in een gele onderbroek ! want dit zou geluk verzekeren voor een gans jaar
- De mannen in Ecuador verkleden zich op nieuwjaar als 'weduwen' omdat ze zich op die manier meer vrijheden zouden kunnen veroorloven (?) ; wat we ons hierbij moeten voorstellen is mij niet geheel duidelijk, het lijkt mij ook niet erg 'woke' of vrouwvriendelijk, nietwaar
- Op Taporí viel ons op dat Vivi die op het secretariaat werkt altijd vrij warm gekleed ging, met een warme trui of een wollen poncho over haar schouders ... bij navraag blijkt dat vrouwen die borstvoeding geven op die manier hun melk 'warm' houden, zo ook deze vrouw die weliswaar geen borstvoeding meer gaf al-dus toch haar 'warme' melk kon afkolven.
- In Ecuador hebben ze enorm hoge verkeersdrempels, op de meest onverwachte plaatsen, soms aangekondigd door een on-opvallend verkeersbord langs de kant van de weg. Ze noemen het hier rompas de velocidad maar ... de Ecuadorianen noemen het ook rompas de la muerte en het wordt nog mooier : het zijn ook japas muertos of japas acostados ... en raad eens wat japas zijn ? inderdaad : het zijn flikken ! Deze termen zijn effectief

wijd verbreid en iedereen kent en vermijdt ze ... de japas acostados ...

- De afwas wordt hier niet in een teiltje of in een afwasbak gedaan ... neen, de Ecuadorianen doen de afwas onder een lopende kraan ! ook afdrogen kennen ze niet, net zoals ze geen keukenhanddoeken hebben ... de afwas wordt netjes en kunstig opgestapeld en aldus te drogen gelegd ... warm water is niet echt een must, het kan perfect met koud water ... voor moeilijker afwas wordt wel een sponsje annex afwasproduct voorzien !
- Op straat zeggen de Ecuadorianen altijd goeiendag tegen elkaar, ook tegen vreemden en buitenlanders : het klinkt als : buenos días, buenas tardes, buenas noches ... of ook gewoon buena(s) als afkorting. Aldus kunnen we besluiten dat de Ecuadorianen een uiterst vriendelijk volk zijn !
- De Ecuadorianen gebruiken ongelooflijk veel verkleinwoordjes ! Mijn favoriete woordje is ahorita, vrij vertaald als un ratito : een momentje of eventjes ; het wordt heel veel gebruikt en klinkt als aorita of aurita, ik deed er toch een tijdje over vooraleer de betekenis van dit tussenvoegsel begreep. Maar er is ook aguita of een watertje, er is een fotito of een fotootje, er zijn mamita en papito, chiquitita, momentito, perrito enz ... Vooral ook bij de voornamen worden koosnaampjes gebruikt : Marcelito en Juanito en voor de dames Karlita, Cristinita, Monsita (van Monserat), Carmita, Sheilita en ga zo verder met Anita en Nadinita ...
- Nog eentje over het verkeer : in Ecuador stopt men niet voor een voetganger, ook niet op het zebrapad ... oversteken is een kwestie van goed opletten, er is ook geen apart rood/groen licht voor voetgangers, je moet kijken naar de verkeerslichten voor de auto's ! Bovendien zijn er hier momenteel stroomonderbrekingen van meerdere uren per dag ... met als gevolg dat ook de verkeerslichten niet werken : dit creëert een ongelooflijke

chaos, op de drukke wegen, vooral in de spits, ik hoef er geen tekeningetje bij te maken ...

- Wat betreft deze stroomonderbrekingen (die verschillend zijn per district en per regio maar die ook verschillen van week tot week, een onmogelijke puzzel) : de mensen zeggen hier : se va la luz of se fue la luz of tomba la luz. Ze zeggen dus niet dat de electriek uitvalt maar wel dat het licht uitvalt want het licht is elektriak ... een redenering als een andere nietwaar.
- En als elfde en laatste puntje : als het regent ligt er een afgedankt kledingstuk op de grond om je voeten aan af te vegen ... in het begin doet het een beetje raar om je voeten te vegen aan een boxershort of aan een t shirt ... maar alles went he ...

Dit is een kleine greep uit onze ervaringen ... er zijn er duizenden meer en het vraagt een boek om alles te beschrijven ... dit boekje volgt nog in de komende maanden. Wij danken alle lieve mensen van Taporí waaronder eerst en vooral Inge en Saulo maar ook (ik hoop dat ik niemand vergeet) Ximena, Cristina, Vivi, Anita, Yesenia, Rocio, Wilson, Miguel, Patricio, Evelyn, Jasmin, Carmita, Yvonne, alle lieve dames van de keukens ... en niet te vergeten de cursisten en de kinderen, onze pupillos ... que le vaya bien !

Nadine Verheuen, Pomasquí el 24 de noviembre 2024

Pomasquí, 24 de noviembre 2024.

P.S. En hoe de onderstaande foto gemaakt werd, dat is een mooi raadseltje!

NA ONZE VERTREK ...

We zijn heel verheugd te vernemen dat onze ‘passage’ op Taporí niet onopgemerkt is gebleven : enerzijds is er het project van Inge over alternatieve of ondersteunende communicatie (AAC Augmentative and Alternative Communication) waar bij de Monitos verder gewerkt wordt met mijn verpersoonlijkte fotoboeken ‘Habla Conmigo’ en anderzijds zijn er de recepten met beta-prenten bij de Mapuches waarvan Annie reeds – als aanzet - het recept voor een heerlijke appeltaart naar het Spaans vertaald heeft !

De groep van kantklossen blijft bestaan, de jongeren nemen het voortouw maar de interesse van Inge om opnieuw te starten met klossen is groot (... als ik ooit eens vijf minuten tijd heb ...) Maria ontpopt zich ondertussen als een pro : zij zoekt info op internet en haar werkjes zijn wonderbaarlijk goed qua moeilijkheidsgraad, afwerking, finesse ... Via zoom en whatsapp worden er plannen gesmeed voor een vervolg ...

Ik zou willen besluiten met de wijze woorden van Inge :

“Men zegt dat de wijsheid met de jaren komt... al lijken er door de jaren heen steeds meer vragen zonder antwoord te zijn. Nog niet zo lang geleden vroeg iemand me: “Word je niet moedeloos van altijd maar nieuwe trieste verhalen?”. Nee hoor, want soms keert het tij en zorgen stralende blikken voor tranen van geluk en dankbaarheid. En al die kleine lichtjes zorgden ervoor dat we ook dit jaar vol overgave konden voortstappen op onze weg.”

Mijn weg langsheen de verschillende projecten maakt voor mij één ding duidelijk : het geloof in het kleine goede ... Inge en Saulo in Ecuador, Sister Anurak en sister Lena in Thailand, Jolu en Bodjarah in Nepal, Lawrence en Griet in Kenia, Stefanie en Gilder in Peru ! Volgend jaar wordt onze bestemming Zuid-Afrika, Johannesburg, Soweto : de naam van het project Little Rose of shamalindi.

“Tussen alle ellende en verwording van menselijke verhoudingen houdt de goedheid stand. Ze blijft mogelijk, ook al kan ze nooit een regime, georganiseerd systeem of sociale institutie worden.

Elke poging om het menselijke helemaal te organiseren is tot mislukken gedoemd. Het enige wat levendig overeind blijft is de goedheid van het dagelijks leven: de kleine goedheid. Ze is fragiel en voorlopig. Ze is een goedheid zonder getuigen, in stilte voltrokken, bescheiden, zonder triomf. Het zijn de gewone mensen, ‘kwetsbare zielen’, die voor haar opkomen en haar telkens weer voltrekken. Ondanks alle verschrikkingen die de mens veroorzaakt in naam van het ‘grote goede’ blijft de kleine goedheid overeind, zoals een platgetrapt grassprietje dat zich weer opricht. Ze is misschien wel ‘gek’ – een ‘dwaze goedheid’ -, maar ze is tegelijk het meest menselijke in de mens.”

(naar Emmanuel Levinas, Altérité et transcendance, Montpellier, Fata Morgana, 1995, pp. 117-118).

Dit citaat van de joodse filosoof Emmanuel Levinas (1905-1995) uit de roman 'Leven en lot' (1961) van de Oekraïens-Russische schrijver Vasili Grossman (1905-1964) zet ons op het spoor van de **'kleine goedheid'**. Het geeft ons ook een inkijk in de ziel en de werking van die kleine goedheid in ons menselijk samenleven.

‘Ik geloof niet in het Goede, ik geloof in goedheid’

De kleine goedheid valt niet uit de lucht als een vluchtig ‘sentimenteel altruïsme’, maar ze duikt op in de meest weerbarstige en dramatische omstandigheden van menselijk samenleven. In naam van het collectief goede worden in de geschiedenis telkens weer mensen opgeofferd, genegeerd en van hun menswaardigheid ontdaan. In naam van algemeen welzijn, veiligheid en gezondheid, of van een verheven ideologie van het goede worden mensen gediscrimineerd, uitgesloten, aan hun lot overgelaten, ontmenselijkt... Het paradoxale, het ergerlijke is dat dit kwaad nooit gedaan wordt in naam van het kwaad, maar in naam van het goede, concreet in naam van een particulier goed ...

Om over na te denken